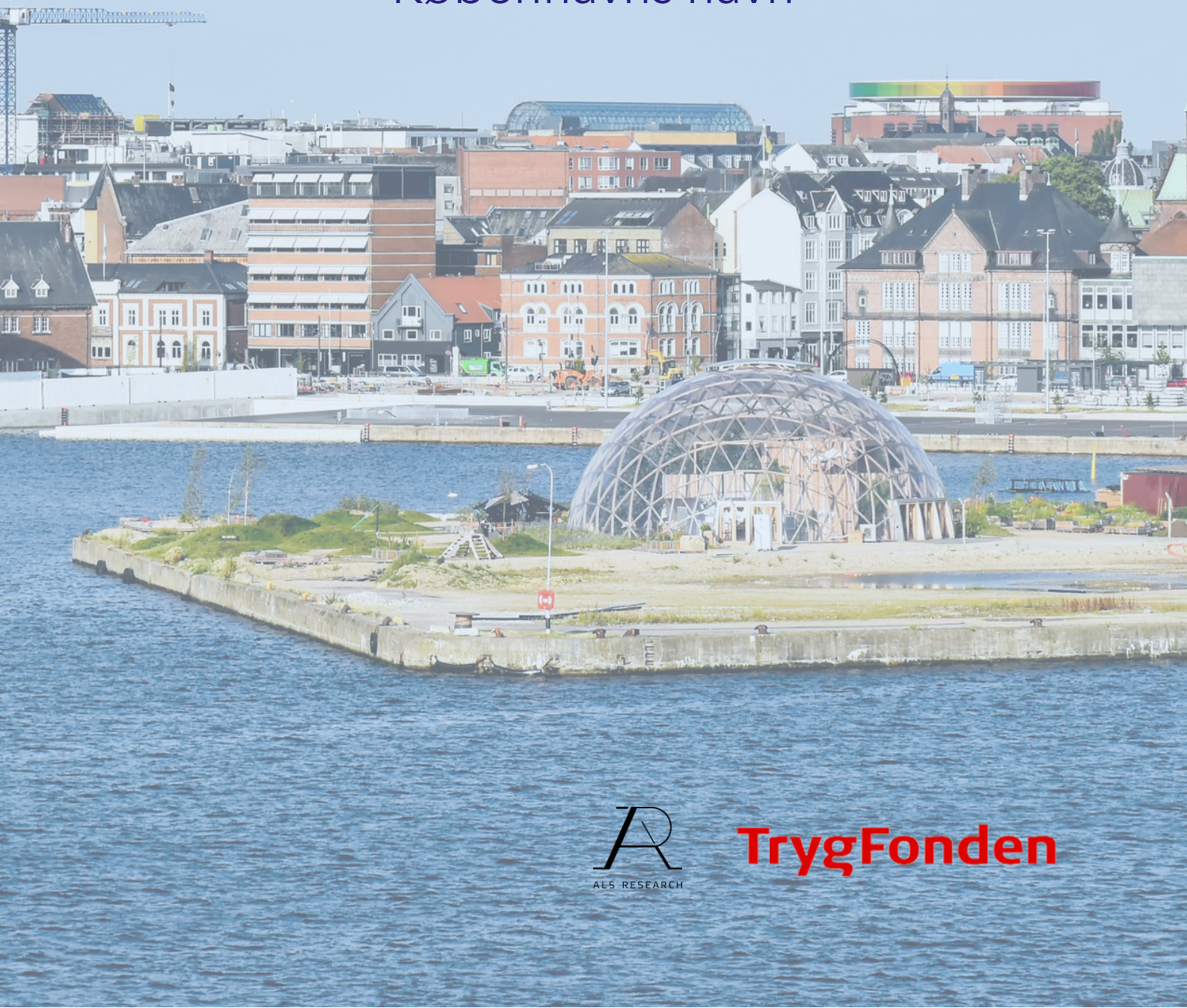

OBSERVATIONSSTUDIE

Adfærd og demografi i de rekreative
byrum nær Aalborg, Aarhus og
Københavns havn

TrygFonden

Udarbejdet af Als Research For TrygFonden

Forfattet af:

Anne Heiberg Goor, Sara Anta Sow Pilehave og Sofie
Engelhardt Rosenberg Lund

København 2023
ISBN: 978-87-93373-60-0

Als Research ApS
Ny Vestergade 1, 2.th
1471 København K
www.alsresearch.dk

INDHOLD

5

FORORD

6

OVERBLIK

7

OM UNDERSØGELSEN

Undersøgelsesdesignet..... 7

9

VOXPOPINTERVIEWS

Køns- og aldersfordeling..... 9

Aktiviteter ifm. ophold på havnen i aften og nattetimer 11

Antagelser om nærdrukkneulykker..... 14

15

HAVNENS DEMOGRAFI

Aktivitetsniveauer..... 15

Kønsfordeling..... 15

København..... 16

Aarhus..... 17

Aalborg..... 18

Køn, alder og adfærd..... 19

INDHOLD

21

BEVÆGELSE OG AKTIVITET

Aktiviteter i det rekreative byrum nær havnen..... 22

København

› Christianshavns Kanal..... 23

› Broens Gadekøkken..... 24

Aarhus

› Åboulevarden ned mod DOKK1..... 25

› Kystvejen ved Navitas..... 26

Aalborg

› Jomfru Ane Parken..... 27

› Den Centrale Havnefront..... 28

30

FELTNOTER

Notefrekvenser..... 30

Understøtter observationerne de tendenser, som vi kender fra druknestatistikken og TrygFondens

nærdrukneundersøgelse?..... 33

› København - Christianshavns Kanal..... 34

› Aarhus - Åboulevarden ned mod DOKK1..... 35

› Aalborg - Jomfru Ane Parken..... 36

Lokationsspecifikke feltnoter..... 37

44

KORTLÆGNING AF HAVNENE

51

ØVRIGE KILDER

FORORD

Gennem en længere årrække har mange danske havne ændret karakter. Kølige industriområder er transformeret til nye, attraktive havneområder med boliger og rekreative uderum, og der er opstået helt unikke byrum, hvor land og vand smelter sammen, og vi ofte inviteres helt tæt på vandet. Når vand og mennesker mødes, er der altid en risiko for ulykker, og hvert år sker der drukneulykker i danske havne. Ulykker, hvor personer, der opholder sig på havnen, pludselig ender i vandet, uden at det var meningen. Ulykkerne sker hele året. De heldige bliver reddet og slipper med skrækken, for andre går det så galt, som det kan gå, og de mister livet. De fleste drukneulykker kan forebygges, men det kræver, at vi ved, hvorfor ulykkerne sker.

Denne rapport skal bidrage med viden om, hvilke typer af adfærd, som kendetegner brugen af havnefronten i tre bynære, danske havne. Formålet med rapporten er at belyse, hvordan adfærd, indretning og tilgængeligt redningsudstyr påvirker risikoen for drukneulykker i de rekreative havneområder, hvor der bl.a. er adgang til restaurant- og caféliv samt grønne arealer, og hvor danskernes fritidsliv - særligt i sommermånederne - bevæger sig tættere og tættere på havnekanten.

Rapporten bygger på et stort observationsstudie, som er gennemført i hhv. december 2022 og juli 2023. Studiet kortlægger og beskriver danskernes adfærd i og omkring de rekreative byrum, som ligger ned til havnefronten i hhv. Aalborg, Aarhus og København.

TrygFonden arbejder for, at færre skal drukne eller være tæt på at drukne. Vores ønske er, at alle skal kunne færdes trygt ved vand, og at ingen skal falde i vandet uden at kunne komme op igen. Rapporten er en del af det arbejde, som TrygFonden bidrager med i Ekspertgruppen for havnesikkerhed, hvor relevante aktører arbejder for at højne sikkerheden i de danske havne. Ekspertgruppen er nedsat af Transportministeriet.

René Højer
Projektchef

TrygFonden

OVERBLIK

VOXPOP

KØN

52% kvinder

48% mænd

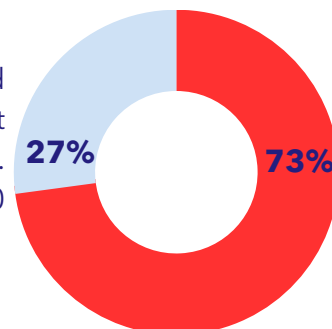

0,28% nonbinære

OPHOLD PÅ HAVNEN

73% opholder sig på havnen i aften- eller nattetimer

57% har gået langs havnen i fuld eller påvirket tilstand, heraf langt størstedelen i timerne mellem kl. 00.00 og 06.00

AKTIVITETER IFM. OPHOLD PÅ HAVNEN I AFTEN- OG NATTETIMER

33% fester ved vandet

Dvs. sidder på bar eller drikker medbragt alkohol på havnen

12% går hjem langs havnen

efter fester eller byture

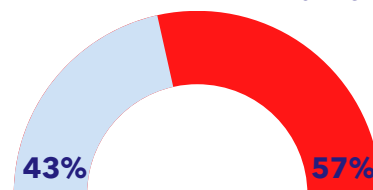

37% har gået alene langs havnen i fuld eller påvirket tilstand

I denne gruppe er der en lille overvægt af mænd

ADFÆRD NÆR VAND

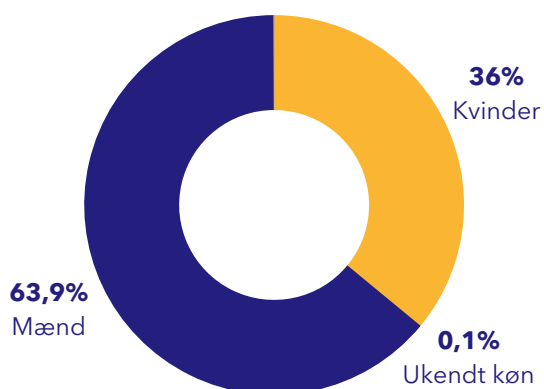
43% tænker ikke på risikoen for at falde i vandet, når de færdes på havnen

OBSERVATIONER

FÆRDSSEL ALENE PÅ HAVNEN

1384 personer observeret i juli 2023

Både i dag- og nattetimer ses flere mænd end kvinder, som færdes alene på havnen

MÆND OG VANDLADNING

Observationsstudiet viser, at kajkanten ved de havne og kanaler, som ligger tæt på by- og natteliv, ofte benyttes som toilet i aften- og nattetimerne. Her ses det ofte, at mænd forlader beværtninger for at gå ud og tisse i vandet, frem for at gå på toilettet indenfor. Dette ses særligt blandt mænd, som er observeret mellem kl. 23.00 og 03.00.

Derudover viser voxpopdata, at knap 20% af 341 mandlige voxpopdeltagere har tisset ved en havnekant.

OM UNDERSØGELSEN

TrygFondens undersøgelse af adfærd i de danske havne er udarbejdet i samarbejde med Als Research, som har stået for dataindsamling og -behandling i forbindelse med observationsstudiet. Studiet er afviklet i to runder, som har ligget i hhv. december 2022 og juli 2023. Formålet med observationsstudiet er at få indblik i, hvordan folk bruger og bevæger sig i de rum, hvor havnen møder det rekreative byliv, og hvor der dermed er risiko for (nær)drukneulykker.

Observationsstudiet indebærer:

- Systematisk kortlægning af risikoområder og redningsudstyr på havnen
- Demografi- og aktivitetsmåling blandt brugere af havnefronten
- Kortlægning af brugernes bevægelsesmønstre og -frekvens
- Voxpopinterviews
- Feltnotestudier af adfærd og brug af havnens rekreative områder

På baggrund af interviews med hhv. Nordjyllands, Østjyllands og Hovedstadens Beredskab er observationerne fokuseret omkring steder, der vurderes som særligt risikofyldte i hver af de tre havneområder. Observationerne er fordelt over både dag- og nattetimer for at få et bredt indblik i, hvordan forskellige typer af (risiko)adfærd ser ud på forskellige tider af døgnet.

I hver af de tre byer er der udvalgt to observationslokationer; én lokation, der ligger i et område med et aktivt, rekreativt byliv (f.eks. beværtninger, grønne områder, sportsfaciliteter mm.) og én lokation, hvor havneløbet er mindre befærdet. På den første lokation er der en høj frekvens af besøgende, som både tager ophold og/eller transporterer sig gennem byrummet, mens der på lokation 2 primært er tale om aktivitet, som vedrører transport til og fra øvrige lokationer i byen. Tanken bag observationerne er, at den første lokation udgør et område af havnen, hvor flere falder i vandet, men hvor der er stor sandsynlighed for at blive reddet op af andre, som færdes på havnen. Den anden lokation udgør et mindre befærdet område, hvor færre formodentligt falder i, men hvor risikoen for ubevidnede hændelser er markant større. I disse områder vil det således være mere risikofyldt at færdes alene. Formålet med valget af de to lokationstyper er netop at få et indblik i, hvordan forskellige områder af havnen skaber forskellige typer af risici i forhold til (nær)drukneulykker. Lokationerne i hver af de tre byer er:

København

- Lokation 1: Christianshavns Kanal omkring Torvegade
- Lokation 2: Broens Gadekøkken omkring Strandgade og Inderhavnsbroen

Aarhus

- Lokation 1: Åboulevarden ned mod DOKK1
- Lokation 2: Kystvejen ved Navitas

Aalborg:

- Lokation 1: Vestre Havnepromenade ved Jomfru Ane Parken og Vestre Kanalgade
- Lokation 2: Havnefronten mellem Honnørkajen og Musikkens Hus

Undersøgelsesdesignet

Undersøgelsen består af to observationsrunder, som er afviklet i Aalborg, Aarhus og Københavns Havn i hhv. vinter- og sommerperioden. Observationsstudiet bygger på bysociologiske observationsmetoder med fokus på at indhente data om adfærd og brug af det rekreative byrum nær havnefronten. Undersøgelses design og metode er inspireret af den danske arkitekt Jan Gehl, som med sin bysociologiske tilgang til arkitektur og byrum har udviklet en række observationsværktøjer - public life tools - som kan bruges til at indkapsle og forstå samspillet mellem mennesker og byrum. Observationerne bygger netop på etnografiske og bysociologiske værktøjer, som viser hvordan mennesker bruger og engagerer sig i havnefronten. Brugen af metoden giver dermed en unik mulighed for at se, hvordan havnefrontens indretning aktiverer, begrænser eller på anden måde påvirker danskernes adfærd nær havne.

Observationsstudiet er afviklet over 180 observationstimer, som er fordelt på fem særskilte dataindsamlingsmetoder:

- **Voxpopinterviews**
  - Kort interviewformat, hvor brugere af havnen bedes svare på en række spørgsmål om adfærd og færdsel nær havne- og kanalområder
- **Demografimåling**
  - Etnografisk måling af de personer, som benytter byrummet nær havnen. Her registreres alder og køn, samt hvorvidt folk færdes alene eller i grupper
- **Bevægelsesmåling**
  - Registrering af benyttede ruter til og fra havnefronten. Målingen giver indblik i, hvor travlt byrummet på havnen er på forskellige tider af døgnet, samt hvilke dele af havnen, der benyttes mest
- **Kortlægning af havnefronten**
  - Kortlægning af havneanlægget med fokus på afmærkning af havnens indretning samt tilgængeligt redningsudstyr, der er af betydning for havnesikkerheden
- **Feltnoter**
  - Beskrivende feltnoter, som fokuserer på stemninger, byrumsindretning og adfærd, der kan have betydning for risikoen for at falde i vandet

180 timers observation i 3 danske havne

Voxpop-interviews

Kortlægning af havnefront

Feltnoter

Demografi-måling

Bevægelses-mønstre

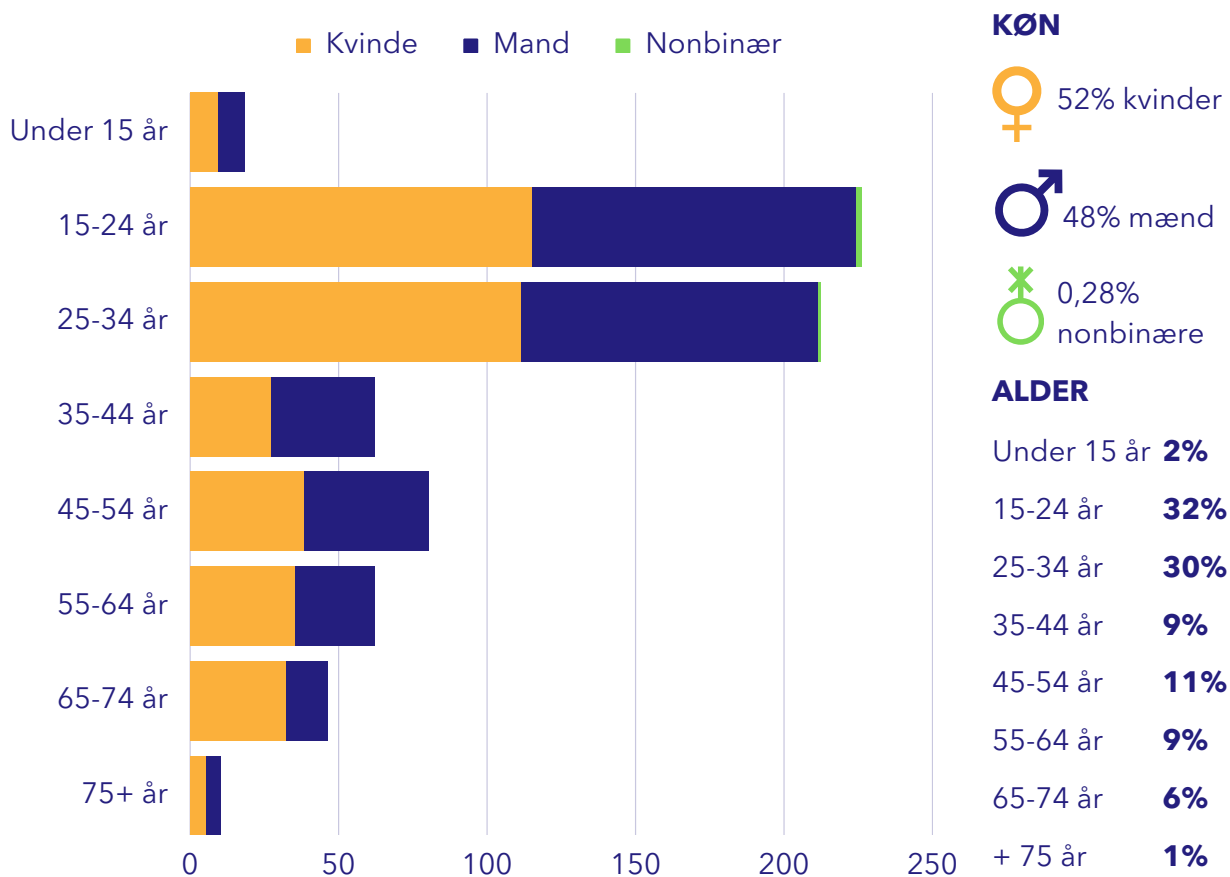

VOXPOPINTERVIEWS

Der er som en del af observationsstudiet lavet voxpopinterviews med brugere af de rekreative byrum ved havnefronten i hhv. Aalborg, Aarhus og København. Voxpopbesvarelsene er indhentet i eftermiddags- og aftentimer blandt brugere af byrummet ved Vestre Havnepromenade i Aalborg, Åboulevarden og DOKK1 i Aarhus samt ved Christianshavns Kanal i København. Der er ved observationerne i december 2022 lavet en mindre voxpop med i alt 312 besvarelser, mens der i juli 2023 er lavet en større voxpop, som er besvaret af i alt 716 brugere af havnefronten. Den samlede voxpopdata består således af i alt 1028 besvarelser.

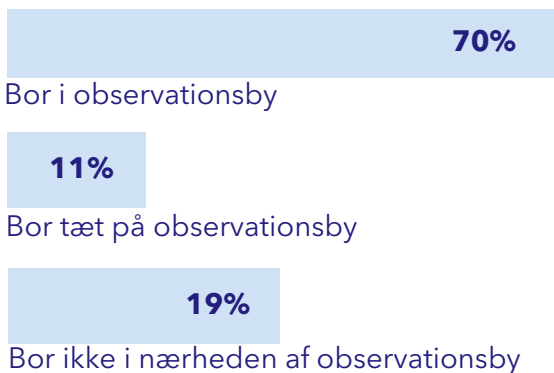
I nedenstående benyttes den store sommervoxpop som det primære datagrundlag. Den mindre voxpop fra december 2022 inddrages som reference, hvor det er relevant.

KØNS- OG ALDERSFORDELING

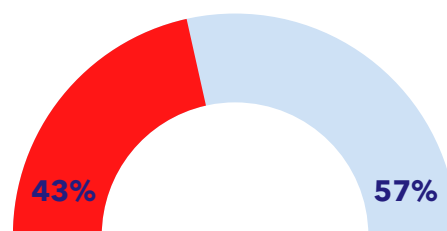
Kønsfordelingen blandt de 716 voxpopdeltagere viser, at der er en lille overvægt af kvinder (52%). Kønsfordelingen ligner dog overordnet den generelle fordeling i den danske befolkning, hvor kvinder udgør ca. 50%. Kønsfordelingen er således repræsentativ for den danske befolkning. Voxpoppens aldersfordeling er derimod ikke repræsentativ, idet der er en væsentlig overrepræsentation af 15-34-årige.

BOPÆL

ADFÆRD NÆR VAND

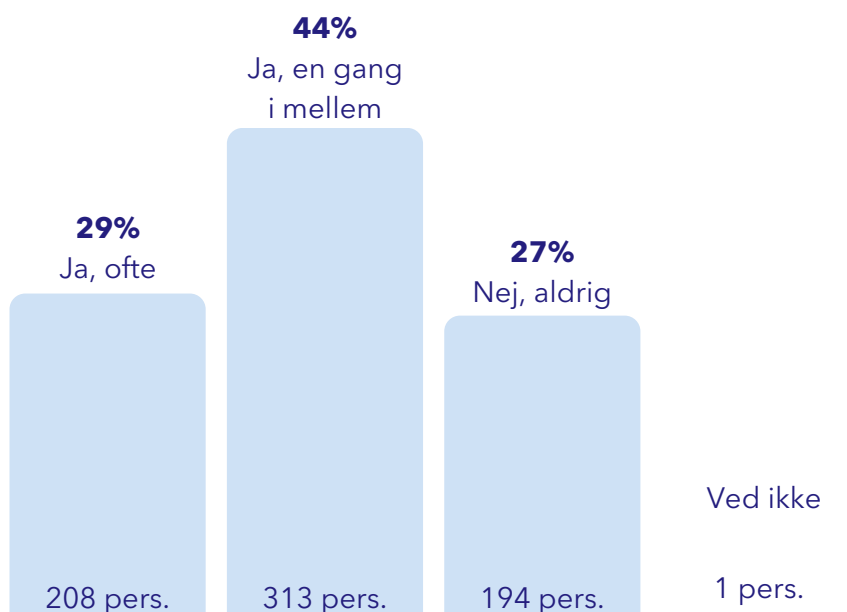
43% tænker ikke på risikoen for at falde i vandet, når de færdes på havnen

Størstedelen (81%) af de 716 voxpopdeltagere bor enten i eller tæt på en af de tre observationsbyer, mens knap hver femte (19%) hverken bor i eller i nærheden af en af byerne. Hele 70% bor dog i enten Aalborg, Aarhus eller København, og det må derfor formodes, at størstedelen af respondenterne i større eller mindre omfang benytter de rekreative byrum ned mod havnen, og at deres voxpopbesvarelser derfor giver et retvisende billede af adfærd i de tre havneområder.

43% af de 716 voxpopdeltagere fortæller, at de ikke tænker over risikoen for at falde i vandet, når de færdes på havnen. Ser man på kønsfordelingen, fremgår det, at andelen af mænd, som ikke tænker over risikoen for at falde i vandet, er større end andelen af kvinder; 47% af de mandlige voxpopdeltagere tænker aldrig over risikoen for ulykker, mens det tilsvarende tal for de kvindelige voxpopdeltagere er 39%. Ser man på voxpoppens alderskategorier er det de 15-24-årige, som tænker mindst over risikoen for at faldet i vandet.

OPHOLDER DU DIG NOGENSINDE VED HAVNEN OM AFTENEN ELLER NATTEN?

73% af voxpopdeltagerne opholder sig ofte eller en gang i mellem ved havnen om aftenen eller natten. Knap 3 ud af 4 færdes altså ved vandet på den tid af døgnet, hvor det er helt eller delvist mørkt.

AKTIVITETER IFM. OPHOLD PÅ HAVNEN I AFTEN- OG NATTETIMER

521 personer, som ofte eller en gang i mellem færdes på havnen i aften- og nattetimer*

36% går tur ved vandet

33% fester ved vandet

Dvs. sidder på bar eller drikker medbragt alkohol på havnen

11% tager ophold ved vandet ifm. andre aktiviteter

F.eks. cafébesøg, koncerter, sport, fiskeri mv.

12% går hjem fra byen langs havnen

3% bader i havnen

26% sidder ved vandet med venner/familie

12% transporterer sig til og fra arbejde el.lign. langs vandet

Det fremgår af voxpoppen, at de aktiviteter, som hyppigst foregår på havnen i aften- og nattetimer er af social og rekreativ karakter - dette gælder bl.a. gåture og samvær med familie eller venner. Voxpoppen viser dog også, at en stor del af de rekreative aktiviteter involverer alkohol. 33% af de voxpopdeltagere, som ofte eller en gang imellem færdes på havnen i aften- og nattetimerne angiver, at deres ophold tager udgangspunkt i fest eller alkoholindtag. 12% angiver ligeledes, at de går langs havnen, når de skal hjem fra byen eller en fest.

28% opholder sig på havnen om aftenen og natten

35% opholder sig på havnen om aftenen og natten

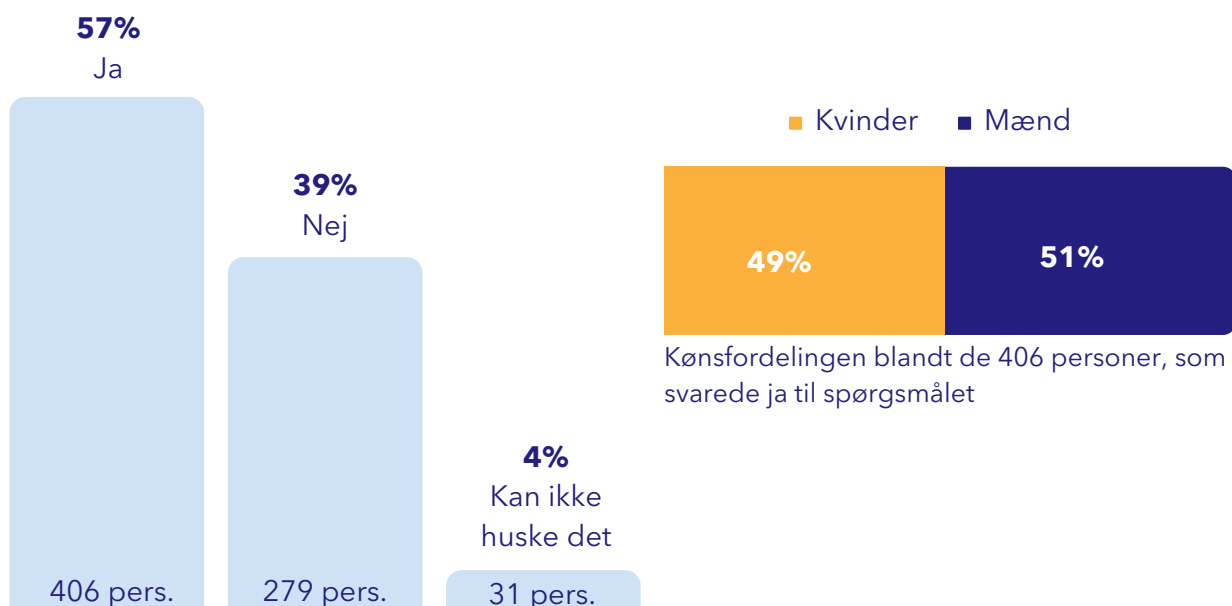

28% af kvinderne opholder sig på havnen i aften- og nattetimer i forbindelse med fest og alkoholindtag, mens det tilsvarende tal for mænd er 35%. Aldersmæssigt ses det som forventet, at det i høj grad er de 15-34-årige, som indtager alkohol på havnen - 40% af målgruppen svarer ja til, at de fester, når de opholder sig ved vandet om aftenen og natten. 16% svarer yderligere, at de går hjem langs vandet, når de har været i byen eller til fest. De tilsvarende tal for de 45-64-årige er hhv. 20%, som fester på havnen, og 6%, som går hjem langs havnen, når de har været i byen eller til fest. Vores voxpopdata indikerer således meget tydeligt, at der blandt danskerne - og særligt de unge mellem 15 og 34 år - er en udbredt kultur for at feste og indtage alkohol på havnefronten i aften- og nattetimer*.

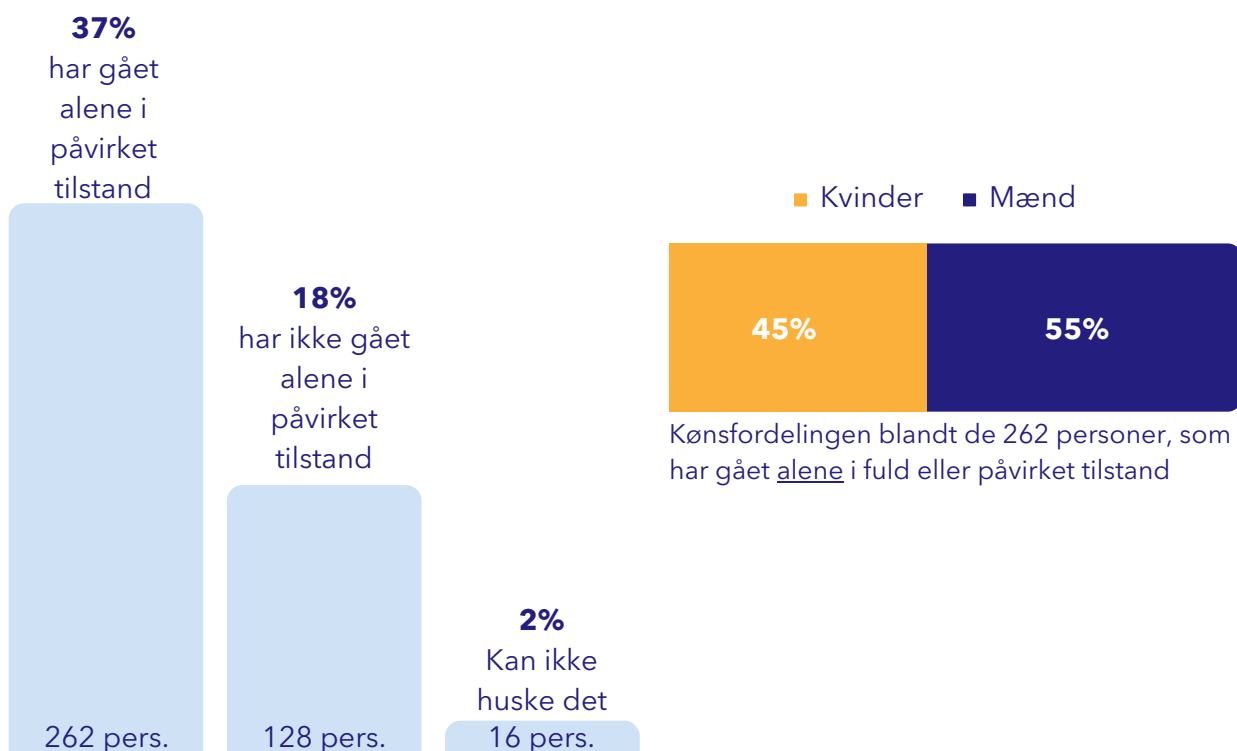
*Note: Bemærk at voxpopdeltagerne har kunnet vælge flere aktiviteter. Procentsatserne summerer derfor ikke til 100%.

*Note: Da voxpoppen er afviklet i juli måned bygger deltageres besvarelser sandsynligvis på overvejelser om deres egen adfærd i sommerperioden. Observationerne fra december viser dog, at der også i denne periode er mange - særligt mænd - som fester og indtager alkohol på havnene.

HAR DU NOGENSINDE GÅET LANGS HAVNEN, MENS DU VAR **FULD** ELLER **PÅVIRKET**?

HAR DU GÅET **ALENE** LANGS HAVNEN, MENS DU VAR **FULD** ELLER **PÅVIRKET**?

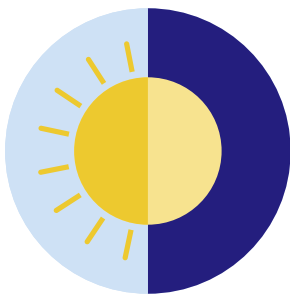

Over halvdelen (57%) af de 716 voxpopdeltagere har gået langs havnen i fuld eller påvirket tilstand. 37% angiver derudover, at de har gået langs vandet alene i fuld eller påvirket tilstand. Ser man på kønsfordelingen blandt de 37%, som har gået alene langs havnen i påvirket tilstand, fremgår det, at der er flere mænd end kvinder.

HVORNÅR HAR DU GÅET LANGS HAVNEN I FULD ELLER PÅVIRKET TILSTAND?

406 personer

12% har gået langs havnen mellem kl. 06.00-11.59

8% har gået langs havnen mellem kl. 12.00-17.59

46% har gået langs havnen mellem kl. 18.00-23.59

84% har gået langs havnen mellem kl. 00.00-05.59

Bemærk, at det har været muligt at vælge flere tidspunkter

Størstedelen af de voxpopdeltagere, som på et tidspunkt har gået langs havnen i fuld eller påvirket tilstand, har gjort det i aften- og nattetimerne. Faktisk har knap halvdelen gået alene langs havnen mellem kl. 18.00 og midnat, mens hele 84% har gjort det mellem midnat og kl. 06.00, hvor det er mørkt og chancen for at få hjælp, hvis man ender i vandet, er meget lille.

KENDER DU TIL HÆNDELSER, HVOR NOGEN ER FALDET I VANDET ELLER DRUKNET I DIN BY?

VINTER 2022

SOMMER 2023

Ved vinterobservationerne angav over halvdelen af voxpopdeltagerne, at de kendte til hændelser, hvor nogen var faldet i vandet og/eller druknet i deres hjemby. Under sommerobservationerne var det derimod kun en ud af tre i de adspurgte havne, som kunne komme i tanke om hændelser og ulykker på deres lokale havn. Her er det dog vigtigt at notere, at vintervoxpoppen består af 312 besvarelser, og derfor kun er knap halvt så stor som sommervoxpoppen, der består af 716 besvarelser.

Voxpopdeltagerne fra vinterobservationerne er derudover spurgt ind til deres holdninger og kendskab til sikkerhed og forebyggende tiltag på havnen. Her ses det, at hele 49% ikke mente, at der er tilstrækkelig sikkerhed i deres lokale havn.

VOXPOP, DECEMBER 2022

312 personer fra København, Aarhus og Aalborg

Manglende sikkerhed ved vandet

52% mente ikke, at der er tilstrækkelig sikkerhed i deres lokale havn. Havnegængere efterspurgt særligt bedre belysning og afgrænsning af havnefronten.

ANTAGELSER OM NÆRDRUKNEULYKKER

	Vintervoxpop December 2022 312 BESVARELSER	Sommervoxpop Juli 2023 716 BESVARELSER
	79% af voxpopdeltagerne tror, at alkoholindtag er medvirkende til ulykker	84% af voxpopdeltagerne tror, at alkoholindtag er medvirkende til ulykker
	23% af voxpopdeltagerne tror, at vandladning ved havnekanten er medvirkende til ulykker	36% af voxpopdeltagerne tror, at vandladning ved havnekanten er medvirkende til ulykker
	17% af voxpopdeltagerne tror, at dårlig belysning er medvirkende til ulykker	6% af voxpopdeltagerne tror, at dårlig belysning er medvirkende til ulykker

Vores voxpopdata viser, at mange i både sommer- og vinterperioden peger på alkohol og alkoholrelateret adfærd, som de primære årsager til, at folk falder i vandet ved havnen. I vinterperioden mener knap hver fjerde (23%), at vandladning ved havnekanten er medvirkende til ulykker, mens det i sommerperioden er mere en hver tredje (36%), som peger på dette. Derudover ses det, at der er markant forskel på, hvorvidt folk vurderer belysning som en primær årsag til ulykker, når der sammenlignes mellem sommer og vinter. I december måned mente 17% af voxpopdeltagerne, at dårlig eller manglende belysning er et parameter, som har væsentlig betydning for havnesikkerheden, mens det i juli måned kun var 6% af de adspurgte*.

De respektive voxpopbesvarelser indikerer, at danskernes antagelser om nærdrukneulykker på mange måder er kontekstafhængige; de voxpopdeltagere, som i juli måned er blevet adspurgt om deres holdning til havnesikkerhed, er f.eks. mindre tilbøjelige til at angive belysning som en vigtig faktor for drukneulykker, end dem, som er adspurgt i december. Dette indikerer dermed også, at vores risikovurdering af havnen i høj grad afhænger af sæson og vejr. Det er i denne sammenhæng interessant, om disse kontekstuelle risikovurderinger ligeledes påvirker vores adfærd og opførsel, når vi færdes på havnefronten, og om vi derfor er mindre påpasselige nær vand om sommeren, end vi om vinteren. Dette vil i så fald betyde, at forebyggende tiltag på de danske havne bør være kontekstuelle og fleksible i forhold til bl.a. vejr- og lysforhold.

*Note: Vær opmærksom på, at samplestørrelsen på de to voxpops er forskellig

HAVNENS DEMOGRAFI

Observationer af havnenes demografi giver viden om, hvor mange personer, der bevæger sig gennem det havnenære byrum på bestemte tidspunkter af døgnet, samt hvilke køn og aldersgrupper, som oftest opholder sig ved havnen.

AKTIVITETSNIVEAUER

Aktivitetsfrekvenser for Aalborg, Aarhus og Københavns Havn

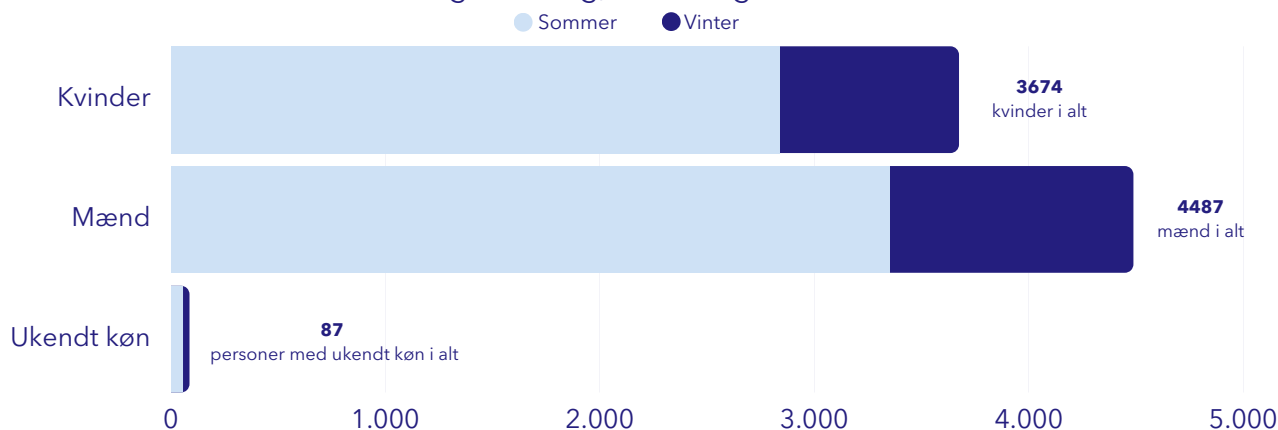

Der er under observationerne indsamlet data om aktivitetsniveauet i hver af de tre observationsbyer. Målingen giver overblik over havnenes aktivitetsfrekvenser i både dag-, aften- og nattetimerne i hhv. sommer- og vinterperioden.

Som det kan ses på grafen til venstre, er der i både sommer- og vinterperioden størst aktivitet om eftermiddagen. Aktiviteten falder i både sommer- og vinterperioden ud på aften- og nattetimerne, men der er stadig en del mennesker på havnene i nattetimerne. Dette ses særligt i sommerperioden, hvor der er observeret mere end 1900 personer på tværs af de tre observationsbyer.

KØNSFORDELING

Kønsfordeling i Aalborg, Aarhus og Københavns Havn

Undersøgelsens observatører har fået til opgave at køns- og aldersbestemme de personer, som de har observeret på havnene. Alle alders- og kønsfrekvenser er således baseret på skøn. I nogle tilfælde har det dog været vanskeligt at vurdere havnebrugernes køn, og her benyttes kategorien "ukendt køn" derfor. Observationerne viser, at der både i sommer- og vinterperioden færdes flere mænd end kvinder på havnene. Den observerede forskel i havnedemografien indikerer dermed, at mænd udgør en særlig vigtig gruppe i forhold til havnesikkerhed og forebyggelse af (nær)drukneulykker. Dette tydeliggøres yderligere, når man ser på havnedemografierne i relation til specifikke tidsrum og adfærdstyper, herunder om man færdes alene eller i grupper.

KØBENHAVN

Samlede tal for sommer- og vinterperioden

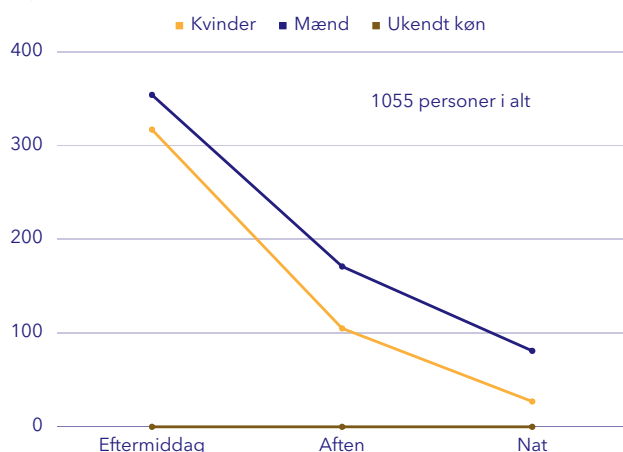
Christianshavns Kanal

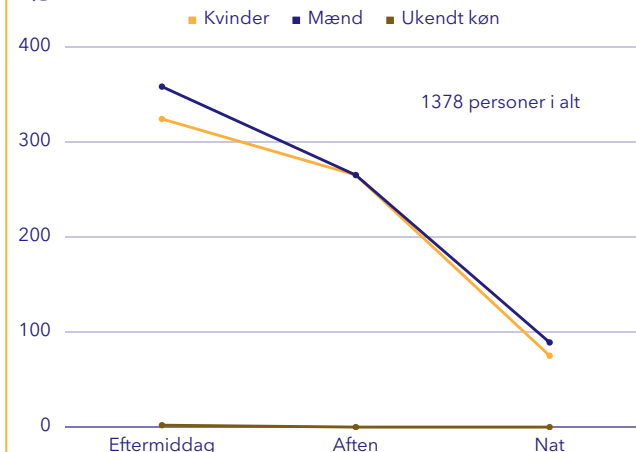
Broens Gadekøkken

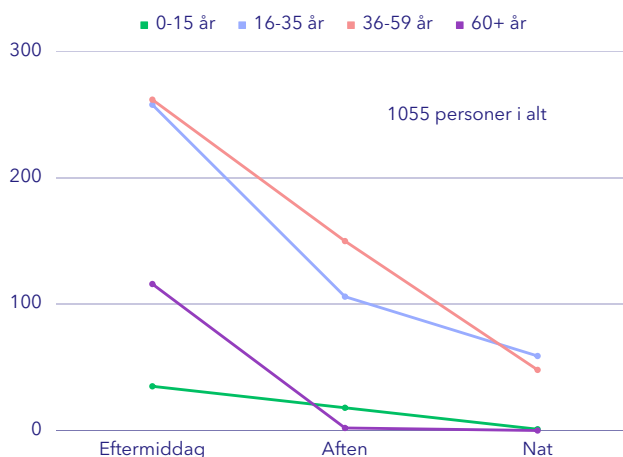
KØN

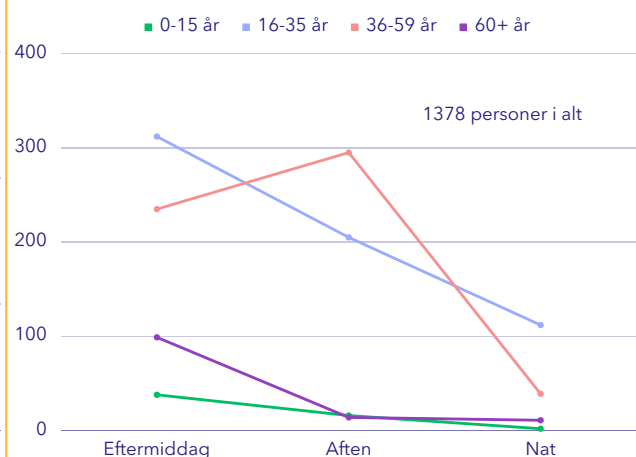
KØN

ALDER

ALDER

Demografimålingen viser, at at der generelt færdes færre kvinder end mænd ved Christianshavns Kanal, og at forskellen er særligt stor i aften- og nattetimerne.

Derudover ses det, at det særligt er alderskategorierne "16-35 år" og "36-59 år", som benytter lokationen. I nattetimerne er det dog unge i alderen 16-35 år, som hyppigst observeres.

Kønsfordelingen ved Broens Gadekøkken er meget ensartet, idet der i både dag- og nattetimer er næsten ligeså mange kvinder som mænd, der færdes i området.

Aldersmæssigt viser fordelingen, at primært 16-35- og 36-59-årige færdes på lokationen i dag- og aftentimer. Om natten er der fortsat aktivitet i området, men denne skyldes primært cykeltrafik via Trangenbroen.

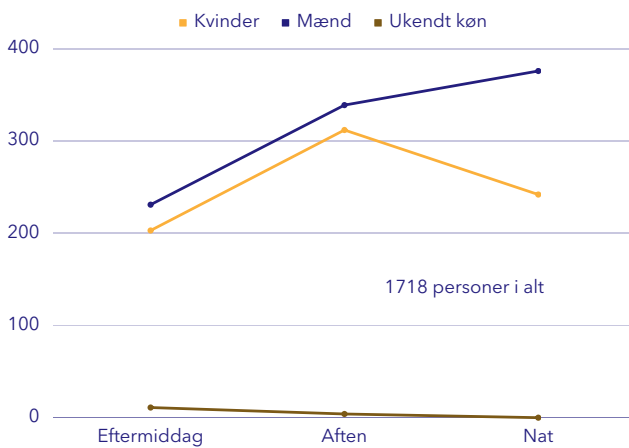
AARHUS

Samlede tal for sommer- og vinterperioden

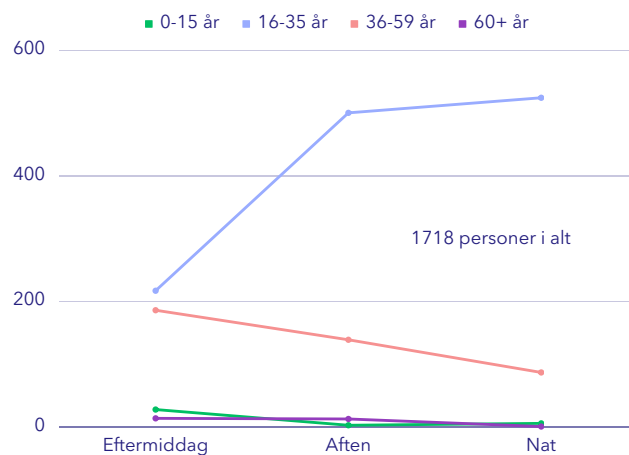
Åboulevarden ved DOKK1

KØN

ALDER

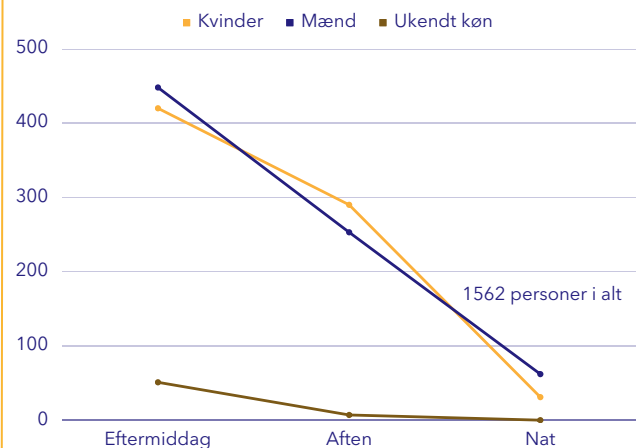
Ved åen i Århus stiger frekvensen af både mænd og kvinder fra eftermiddag til aften, hvilket er modsat den udvikling, som ses på de øvrige observationslokationer. For mænd stiger frekvensen fortsat til nattetimerne, mens den for kvinder falder igen.

Det er primært personer i alderen 16-35 år, som færdes ved åen, hvilket sandsynligvis skyldes, at der ligger byliv og bevægtninger direkte ned til denne observationslokation.

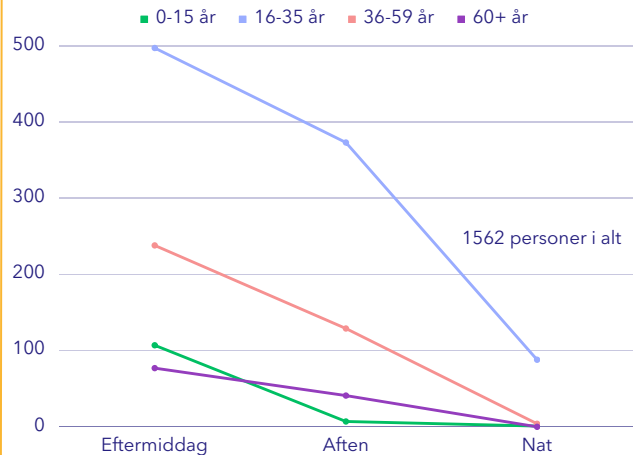
Kystvejen ved Navitas

KØN

ALDER

Kønsfordelingen ved Navitas er som ved Broens Gadekøkken i København meget ensartet, og den falder som forventet fra dagtimer til nat. Aldersmæssigt udgøres aktivitetsfrekvensen på lokationen primært af personer i alderen 16-35 år.

Det er generelt for lokationerne i Aarhus, at der er markant flere unge på de to observationslokationer, end det ses i hhv. København og Aalborg.

AALBORG

Samlede tal for sommer- og vinterperioden

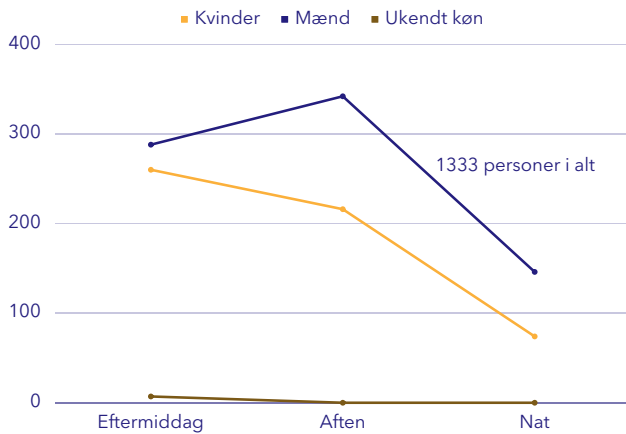
Jomfru Ane Parken

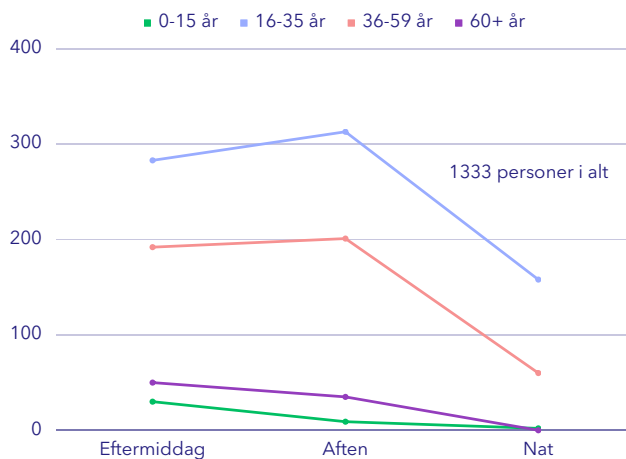
Den Centrale Havnefront

KØN

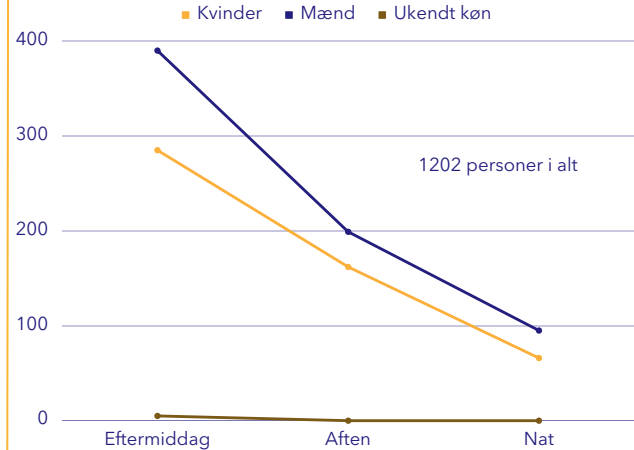
ALDER

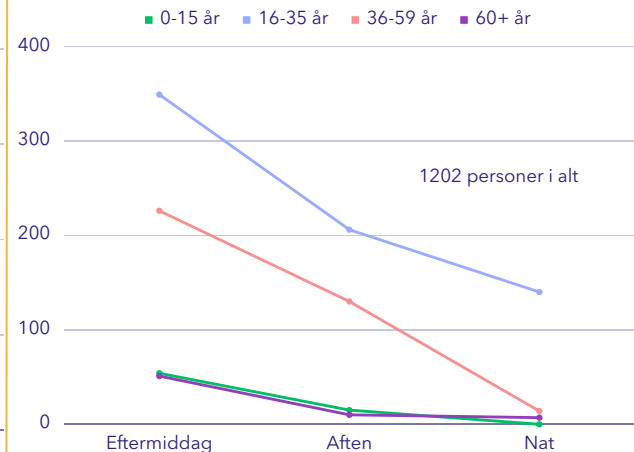
Ved Jomfru Ane Parken er der i aften- og nattetimerne flest mænd og personer i alderen 16-35 år, som færdes på havnen.

Modsat åen i Aarhus falder aktiviteten for alle køns- og aldersgrupper i Jomfru Ane Parken fra aftentimerne og frem mod nat. Dette skyldes sandsynligvis, at Jomfru Ane Gade og øvrige beværtninger - modsat åen i Aarhus - ikke ligger direkte ned til havnen.

KØN

ALDER

Ved den Centrale Havnefront foran Musikkens Hus falder aktivitetsniveauet markant fra dag til nat. Dette kan sandsynligvis skyldes, at området primært benyttes som færdselsåre for fodgængere og cyklister.

De personer, som færdes på havnen om aftenen og natten, er dog typisk mænd i alderen 16-35 år.

KØN, ALDER OG ADFÆRD

Det fremgår af observationerne, at mænd udgør størstedelen af de observerede havnegængere i både sommer- og vinterperioden. Udover at analysere havnedemografien på baggrund af de personer, der bevæger sig i byrummet, er det under observationerne i sommeren 2023 registreret, hvorvidt folk færdes alene eller i grupper. Resultatet er et øjebliksbillede af adfærden på de udvalgte observationslokationer, samt en vigtig indsigt i, hvem der bruger byrummet og hvordan. Dette giver indblik i, hvem der er i risiko for at falde i vandet, og hvem der oftest færdes med andre, som kan hjælpe dem op igen.

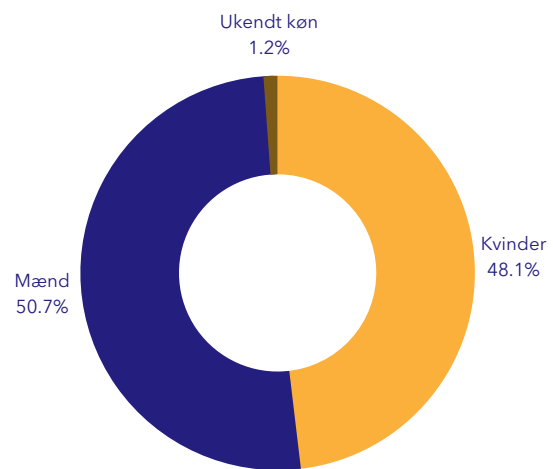
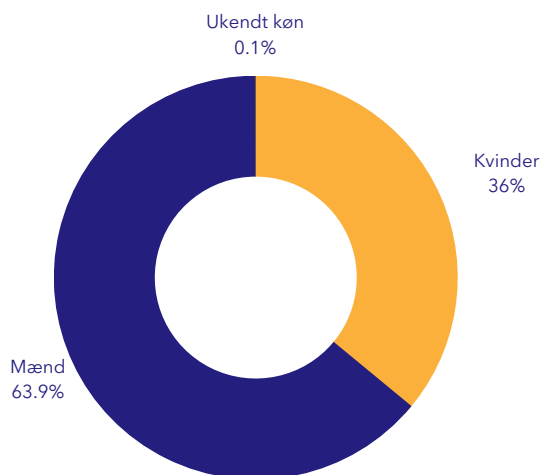
FÆRDESEL ALENE

1384 personer i alt

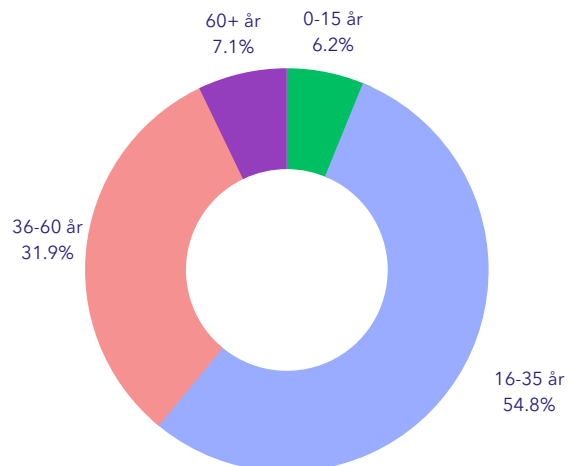
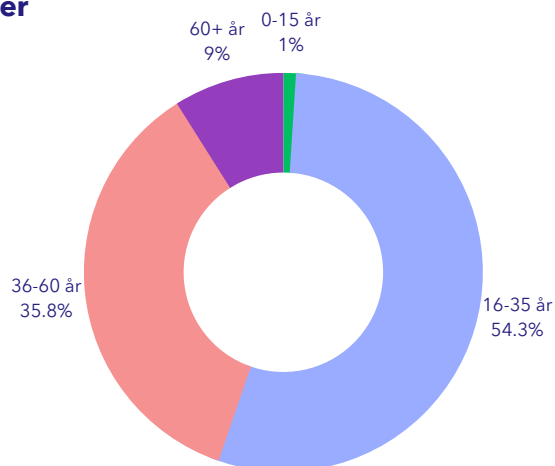
FÆRDESEL I GRUPPER

4857 personer i alt

Køn

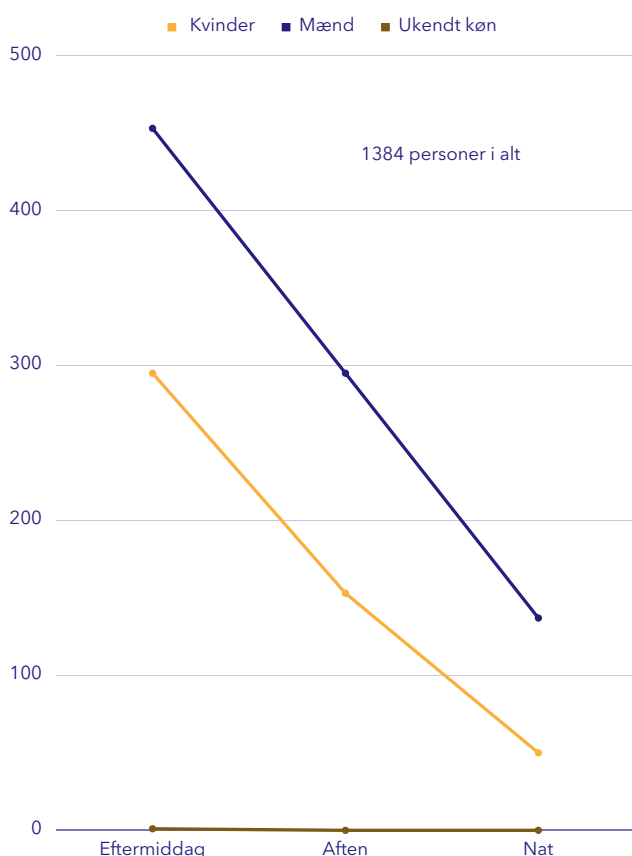

Alder

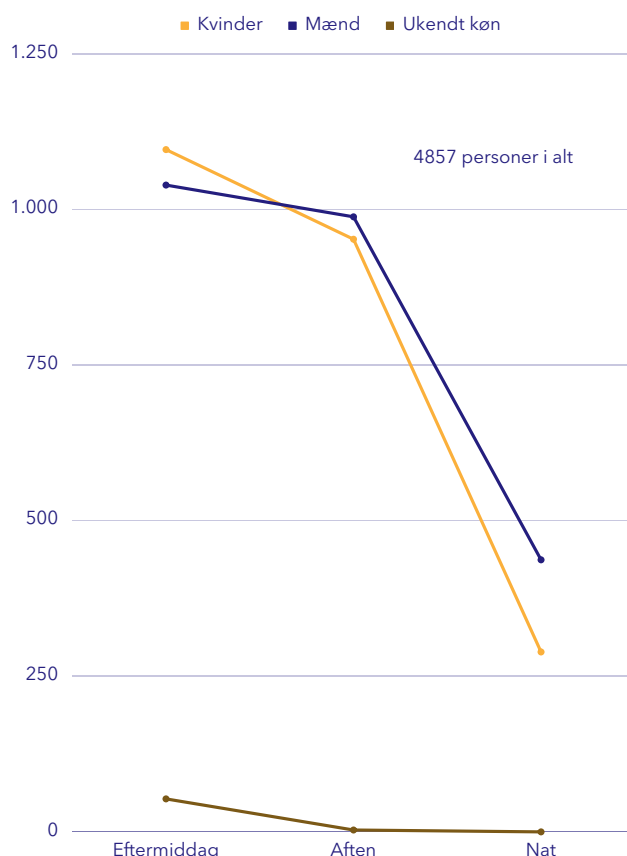

Ovenstående diagrammer viser et overblik over havnebrugernes gruppeadfærd i sommerperioden. Her ses det bl.a., at fordelingen af havnegæster, som færdes i grupper er nogenlunde lige mellem mænd og kvinder, men at der blandt de havnebrugere, som færdes alene, er en overvægt af mænd. Ser man på aldersfordelingen fremgår det, at de 16-35-årige generelt udgør den største aldersgruppering på havnene. På tværs af aldersgrupperne er der en nogenlunde lige fordeling af personer, der færdes alene og personer, der færdes i grupper. Det fremgår dog som forventeligt, at meget få børn og unge under 15 år færdes alene på havnen.

Færdsel alene - tidsspecifikt

Færdsel i grupper - tidsspecifikt

Overordnet viser adfærdsdata, at både mænd og kvinder primært færdes i grupper, når de opholder sig på havnen. Det fremgår dog af tallene, at flere mænd end kvinder færdes alene, og at mændene ofte også færdes alene i aften- og nattetimerne. Vores kønsrepræsentative sommervoxpop viser desuden, at flere mænd end kvinder har gået alene langs havnen i fuld eller påvirket tilstand. Observationerne indikerer dermed, at mænd udgør en særlig risikogruppe i relation til (nær)drukneulykker, fordi de oftere end kvinder har et adfærdsmønster, som kan være risikofyldt, når man færdes på havnen. Netop alkohol og stoffer er velkendte risikofaktorer i de nationale druknestatistikker, som viser at 55% af drukneulykker i danske havne og bykanaler mellem 2001 og 2020 involverede alkohol og/eller stoffer.

Ser man på nærdruknehændelser, viser tal fra TrygFondens nærdrukneundersøgelse (2023), at ca. 23% af en stikprøve på 269 selvindberettede nærdruknehændelser skyldtes beruselse. Flere af disse hændelser omhandlede alkoholrelaterede blackouts, hvor en person er vågnet i vandet efter en fest eller bytur, hvor de har indtaget store mængder alkohol. De hændelser, hvor alkohol er involveret, er netop ofte meget alvorlige, fordi de indbefatter uforsigtig adfærd, dårlig motorik og manglende evne til at kunne redde sig selv hurtigt op af vandet. Desuden er risikoen for ubevidnede hændelser ofte større, fordi de alkoholrelaterede ulykker sker i nattetimerne, hvor det er mørkt, og der er færre mennesker på havnen. I sådanne tilfælde kan tilgængelighed og synlighed af redningsudstyr samt den generelle indretning af havnen være af afgørende betydning for, at en nærdrukneulykke ikke udvikler sig fatalt.

BEVÆGELSE OG AKTIVITET

Observation af bevægelsesmønstre og aktivitetsfrekvenser giver viden om, hvordan mennesker bruger og engagerer sig i det rekreative byrum nær havnefronten. Aktivitetstyper og -frekvenser varierer som følge af byrummets indretning, og observationer af aktivitet og bevægelse giver os dermed mulighed for at forstå, hvordan havnens indretning påvirker vores adfærd og bevægelser nær vand.

Der er stor forskel på, hvor og hvornår havnebrugere engagerer sig i det, som med Gehlske begreber kaldes hhv. nødvendig, frivillig og social aktivitet. Nødvendig aktivitet omfatter obligatoriske gøremål som f.eks. transport og ærinder, mens frivillig aktivitet omhandler de adfærdsformer, som kun finder sted, når byrummets forhold er optimale. De fleste rekreative udendørsaktiviteter er således frivillige. Social aktivitet er alle de aktiviteter, der afhænger af andres tilstedeværelse i byrummet, herunder samtaler og iagttagelser af livet på havnen. Mens frivillige og sociale aktiviteter er direkte afledt af byrummets kvalitet, så er nødvendige aktiviteter uafhængige af det ydre miljø. Disse aktiviteter finder derfor sted året rundt og under næsten alle forhold. For at forstå forholdet mellem kvaliteten af det havnenære byrum og havnebrugernes adfærd, har vi på side 22 lavet en grafisk præsentation af de aktivitetsformer, der kendetegner de 6 observationslokationer. Her er det væsentligt at notere, at det er kvaliteten af det havnenære byrum, som er udslagsgivende for, hvilke aktivitetsformer, som opstår på lokationerne; er byrumskvaliteten høj, så forekommer frivillige, rekreative og sociale aktiviteter i stigende grad. De lokationer, som har en høj frekvens af rekreativ aktivitet, er således også de havneområder, hvor mange færdes tæt på vandet i forbindelse med fest, koncerter, sport eller lignende.

Som det fremgår af visualiseringen, er der som forventet langt større aktivitet på havnene i sommerperioden end i vinterperioden. Dette skyldes, at særligt frivillig og social aktivitet stiger markant for alle observationslokationer hen over sommeren, da de havnenære byrum særligt i denne periode inviterer til rekreativt adfærd og ophold. Den øgede aktivitet er således resultatet af den byfornyelse og -udvikling, som flere af havnene har gennemgået de seneste 10 år. Særligt beslutningen om at rykke udendørs caféliv og grønne områder helt ned til havnekanten har bidraget til en kulturændring i forhold til, hvordan og hvornår vi færdes og opholder os nær vand.

I Aalborg og Aarhus er observationslokationerne kendetegnet ved at være gamle industrihavne, som er omdannet til urbane byrum med fokus på rekreativt ophold og beboelse. Her har man opført nye beboelsesejendomme og store kulturhuse - hhv. Musikkens Hus og DOKK1 - som trækker det kulturelle byliv ned mod havnefronten. I København har man i stigende grad arbejdet med at anlægge nye færdselsruter gennem byen, som tilgodeser de bløde trafikanter. Her har særligt åbningen af Inderhavnsbroen haft stor betydning for det øgede brug af de havnenære byrum. Hvor bløde trafikanter tidligere måtte færdes af de store hovedveje, så føres københavnske cyklister og fodgængere nu forbi områder som Strandgade og Krøyers Plads, hvor der er åbnet op for café- og restaurantliv, som inviterer til ophold og samvær med andre.

AKTIVITETER I DET REKREATIVE BYRUM NÆR HAVNEN

	København Christianshavns Kanal			København Broens Gadekøkken	
	Vinter	Sommer		Vinter	Sommer
Nødvendig aktivitet			Nødvendig aktivitet		
Frivillig aktivitet			Frivillig aktivitet		
Social aktivitet			Social aktivitet		
	Aarhus Åboulevarden ned mod DOKK1			Aarhus Kystvejen ved Navitas	
	Vinter	Sommer		Vinter	Sommer
Nødvendig aktivitet			Nødvendig aktivitet		
Frivillig aktivitet			Frivillig aktivitet		
Social aktivitet			Social aktivitet		
	Aalborg Jomfru Ane Parken			Aalborg Den Centrale Havnefront	
	Vinter	Sommer		Vinter	Sommer
Nødvendig aktivitet			Nødvendig aktivitet		
Frivillig aktivitet			Frivillig aktivitet		
Social aktivitet			Social aktivitet		

 Lille aktivitet

 Mellem aktivitet

 Stor aktivitet

KØBENHAVN

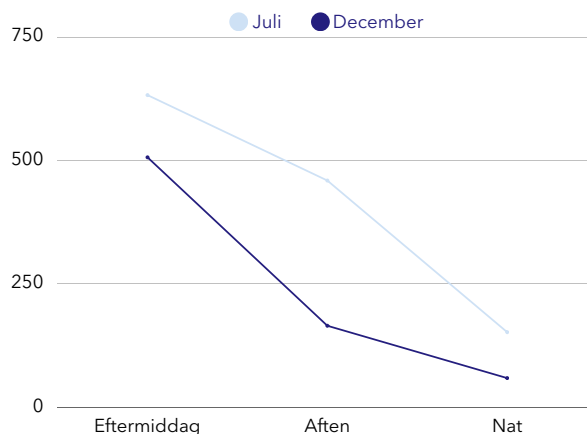
CHRISTIANSHAVNS KANAL

Ved Christianshavns Kanal færdes flest personer langs orange rute på Sankt Annæ Gade. Gaden benyttes primært som færdselsåre, og den er asfalteret, hvilket betyder, at der naturligt er mere aktivitet blandt hårde såvel som bløde trafikanter. De øvrige ruter (Overgaden Neden Vandet og Overgaden Oven Vandet) benyttes i højere grad i forbindelse med ophold, idet byrummet på disse ruter er indrettet med brostensbelagte stier samt bænke, beværtninger og adgang til kanalen, som i højere grad inviterer til rekreativt brug af området. Det ses generelt i området, at belysningen langs selve kanalkanten er meget sparsom, og mange trækker derfor væk fra vandet, når de færdes i området i de mørke timer af døgnet. Dette gælder særligt i vintermånederne.

GENERELT OM LOKATIONEN

- Flest mænd
- Primært 36-59-årige i grupper
- Størst aktivitet om eftermiddagen
- Dårlig belysning nær kanalkanten

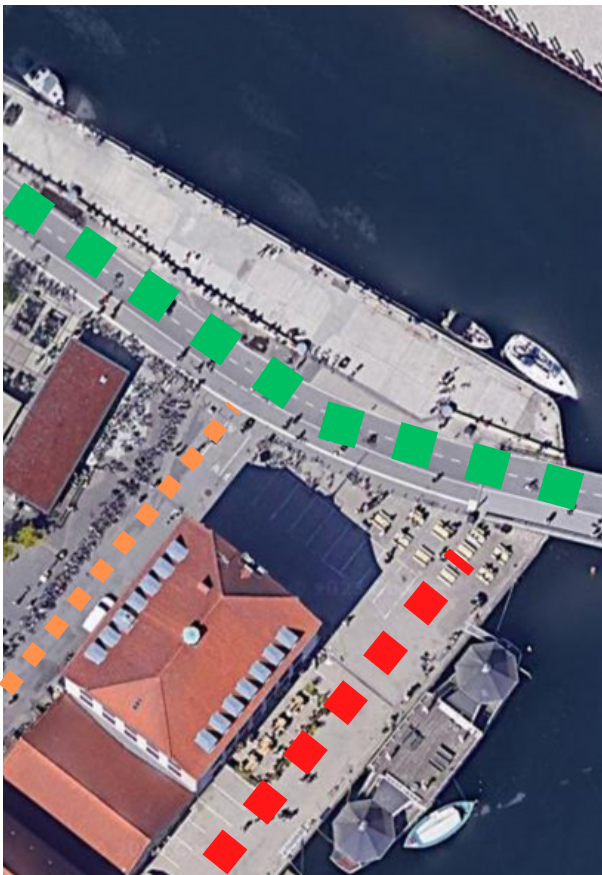

Bevægelsesfrekvenser på ruter til og fra havnen				Samlet frekvens
December 2022 ORANGE RUTE: Sankt Annæ Gade GRØN RUTE: Overgaden Neden Vandet RØD RUTE: Overgaden Oven Vandet	507	91	132	730
Juli 2023 ORANGE RUTE: Sankt Annæ Gade GRØN RUTE: Overgaden Neden Vandet RØD RUTE: Overgaden Oven Vandet	686	141	416	1243

KØBENHAVN

BROENS GADEKØKKEN

Broens Gadekøkken er en særlig observationslokation, fordi aktivitetstype og -niveau skifter markant fra vinter til sommer. Dette skyldes primært, at området i sommerperioden huser en række street food-boder, som danner ramme om en del rekreativ og social aktivitet. Om vinteren ses primært aktivitet i form af cykeltrafik via Trangravsbroen, der fungerer som central forbindelsesrute til Københavns indre by. Det har altså stor betydning for området, om gadekøkkenet er åbent eller ej. Om sommeren er der særligt stor aktivitet på grøn rute, og aktivitetsfrekvensen er dobbelt så stor som ved Christianshavns Kanal, der egentligt er observationsstudiets "befærdede lokation" i København. Den høje aktivitetsfrekvens ved Broens Gadekøkken skyldes ligeledes, at området benyttes som trafikalt knudepunkt.

GENERELT OM LOKATIONEN

Flest mænd

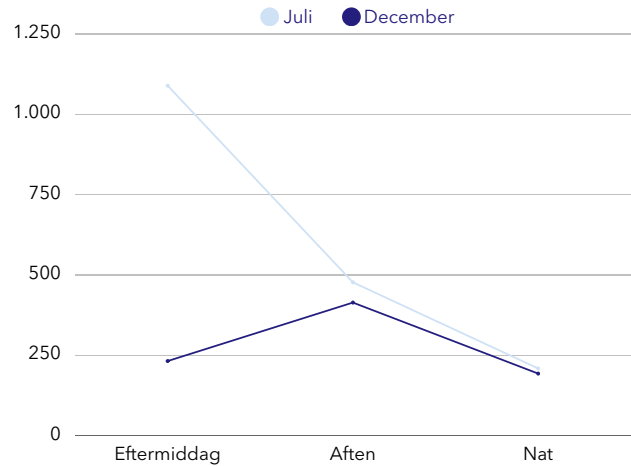
Primært 16-35-årige i grupper

Størst aktivitet om eftermiddagen

Dårlig belysning ved kajkanten

Bevægelsesfrekvenser på ruter til og fra havnen

Samlet frekvens

December 2022

ORANGE RUTE: Strandgade mod havn

GRØN RUTE: Trangravsbroen

RØD RUTE: Strandgade mod kanal

221

574

44

829

Juli 2023

ORANGE RUTE: Strandgade mod havn

GRØN RUTE: Trangravsbroen

RØD RUTE: Strandgade mod kanal

304

1326

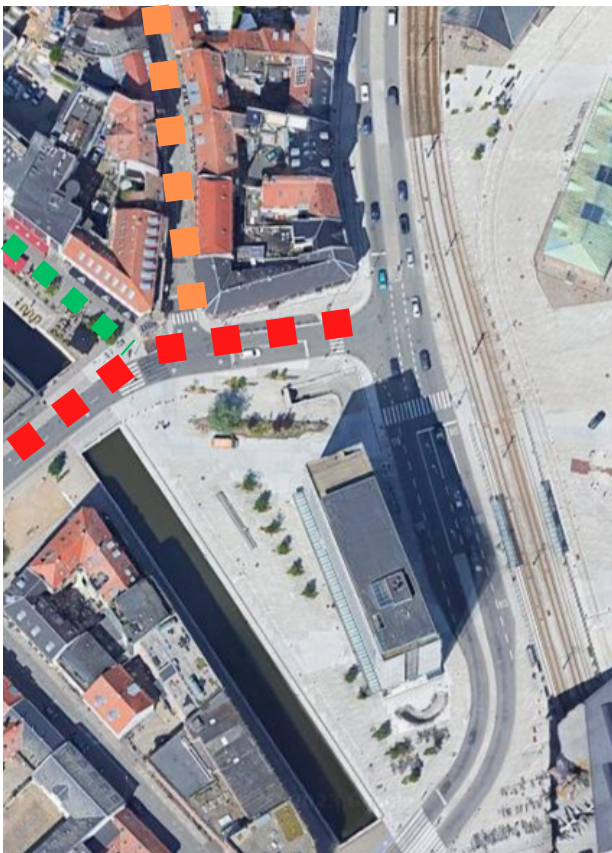
145

1775

AARHUS

ÅBOULEVARDEN NED MOD DOKK1

Åboulevarden i Aarhus er med en samlet bevægelsesfrekvens på 4635 personer den mest befærdede observationslokation på tværs af sommer- og vinterperioden. Både Åboulevarden i Aarhus samt Jomfru Ane Parken i Aalborg og Christianshavns Kanal i København er udvalgt som lokationer, hvor der formodes at være høj aktivitet i aften- og nattetimerne grundet nærliggende beværtninger og byliv. Det ses dog, at særligt Åboulevarden har et meget højt aktivitetsniveau, da der færdes næsten dobbelt så mange mennesker ved åen i både sommer- og vinterperioden, som der gør ved Christianshavns Kanal og Jomfru Ane Parken. Dette skyldes sandsynligvis, at Åboulevarden både ligger tæt på et rekreativt byliv med mange caféer og barer, og at koncentrationen af beværtninger derudover er meget høj. Byrummet ned mod åen er derfor genstand for en del social aktivitet i både dag- og nattetimer.

GENERELT OM LOKATIONEN

Flest mænd

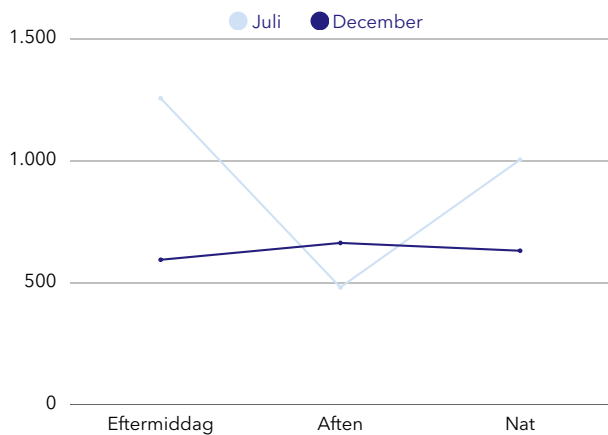
Primært 16-35-årige i grupper

Størst aktivitet eftermiddag og nat

Belysning kommer primært fra caféer eller barer

Bevægelsesfrekvenser på ruter til og fra havnen

Samlet frekvens

December 2022

ORANGE RUTE: Skolegade
GRØN RUTE: Åboulevarden
RØD RUTE: Mindebrogade

588

727

576

1891

Juli 2023

ORANGE RUTE: Skolegade
GRØN RUTE: Åboulevarden
RØD RUTE: Mindebrogade

628

1033

1083

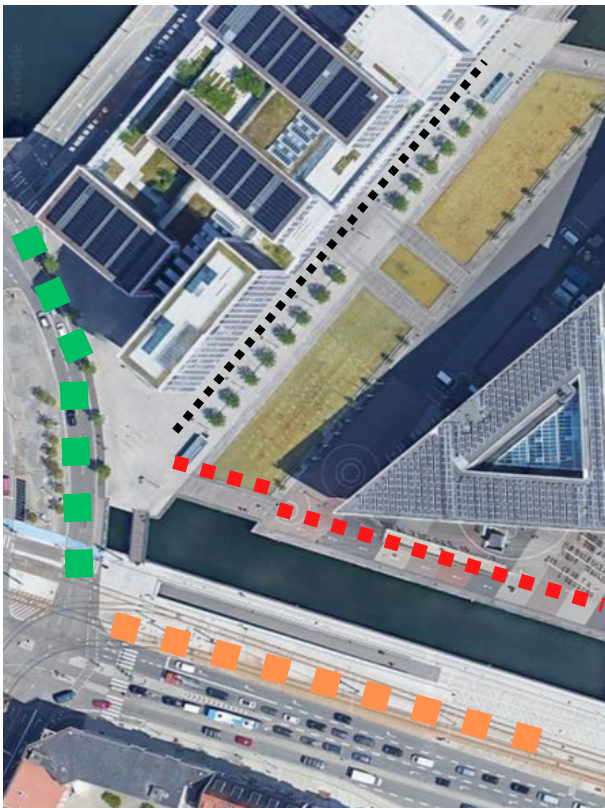
2744

AARHUS

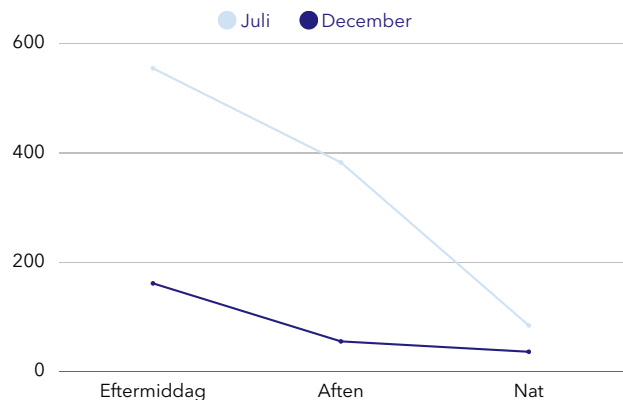
KYSTVEJEN VED NAVITAS

På Kystvejen ved Navitas i Aarhus er aktiviteten fordelt på fire udvalgte ruter. Sammenlignet med Åboulevarden er aktiviteten dog mere end halveret i både sommer- og vinterperioden. Dette skyldes sandsynligvis, at Kystvejen primært benyttes som forbindelsesrute mellem den centrale del af byen og Aarhus Ø. Det er derfor også primært de store ruter nær vandet, Kystvejen og Bernhardt Jensens Boulevard, der benyttes. Selvom der i både sommer- og vinterperioden er en relativt ensartet aktivitet på tværs af ruterne til og fra Navitas, så er aktiviteten på Inge Lehmanns Gade (sort rute) markant lavere end de øvrige ruter. Den smule aktivitet, som ses på den sorte rute i sommerperioden, skyldes sandsynligvis, at der her åbnes op for rekreative aktiviteter nær Dome of Visions, som ligger for enden af ruten.

GENERELT OM LOKATIONEN

- Flest mænd
- Primært 16-35-årige i grupper
- Størst aktivitet om eftermiddagen
- Dårlig belysning på rød og sort rute

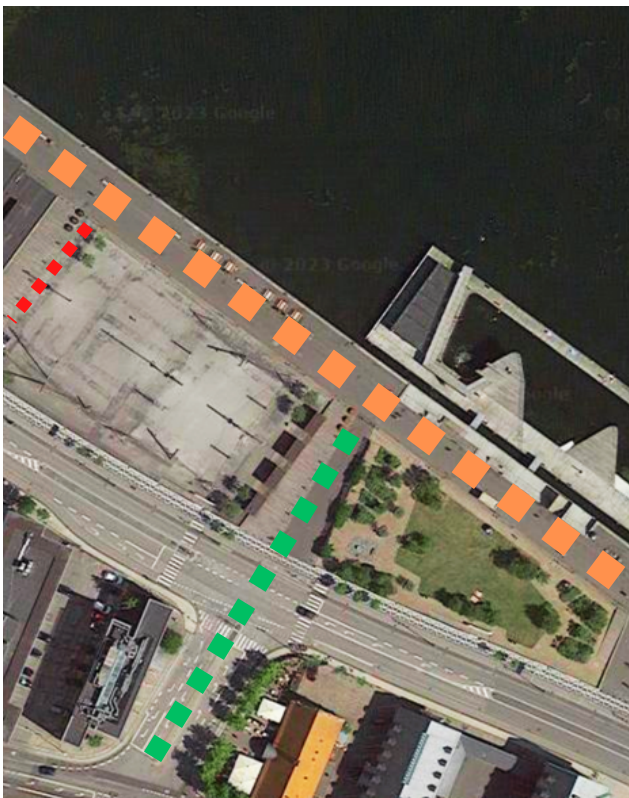

Bevægelsesfrekvenser på ruter til og fra havnen					Samlet frekvens
December 2022 ORANGE RUTE: Kystvejen GRØN RUTE: Bernhardt Jensens Blvd. RØD RUTE: Navitas SORT RUTE: Inge Lehmanns Gade	81	89	84	1	255
Juli 2023 ORANGE RUTE: Kystvejen GRØN RUTE: Bernhardt Jensens Blvd. RØD RUTE: Navitas SORT RUTE: Inge Lehmanns Gade	232	323	391	77	1023

AALBORG

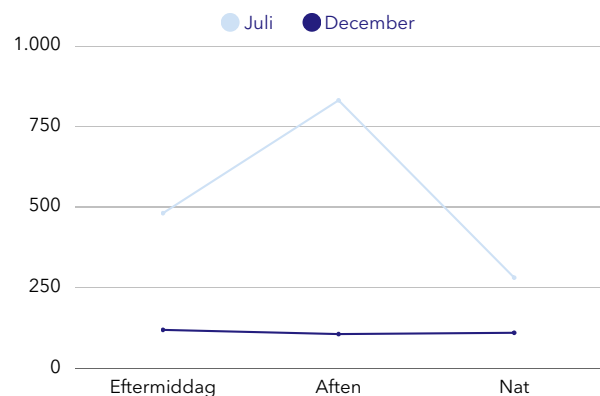
JOMFRU ANE PARKEN

I Aalborg ses det på tværs på begge observationslokationer, at der er flere, som færdes på selve havnefronten, end på ruterne fra byen ned mod havnen. Ved Jomfru Ane Parken er der således mere aktivitet på orange rute, end på hhv. grøn og rød. Det skyldes sandsynligvis, at der både i sommer- og vinterperioden er mange, som benytter havnefronten i forbindelse med rekreative gåture. Derudover er dette den eneste af de 6 observationslokationer, som har et større grønt område, hvor folk samles og opholder sig i sommermånederne. I denne periode er der mange arrangementer i og omkring Jomfru Ane Parken, hvor der bl.a. afvikles koncerter og danseundervisning, og hvor der i weekenderne serveres alkohol fra en mobil barvogn. Aktivitetsniveauet på havnen er derfor særligt højt om eftermiddagen og i de tidlige aftentimer, hvor baren er åben. I løbet af aftenen og natten stilner aktivitetsniveauet dog af, idet mange trækker mod den nærliggende Jomfru Ane Gade.

GENERELT OM LOKATIONEN

- Flest mænd
- Primært 16-35-årige i grupper
- Størst aktivitet om aftenen
- Dårlig belysning på rød rute

Bevægelsesfrekvenser på ruter til og fra havnen

Samlet frekvens

December 2022

ORANGE RUTE: Vestre Havnepromenade
GRØN RUTE: Ved Stranden
RØD RUTE: Sti ned mod havnefronten

257

60

18

335

Juli 2023

ORANGE RUTE: Vestre Havnepromenade
GRØN RUTE: Ved Stranden
RØD RUTE: Sti ned mod havnefronten

1145

363

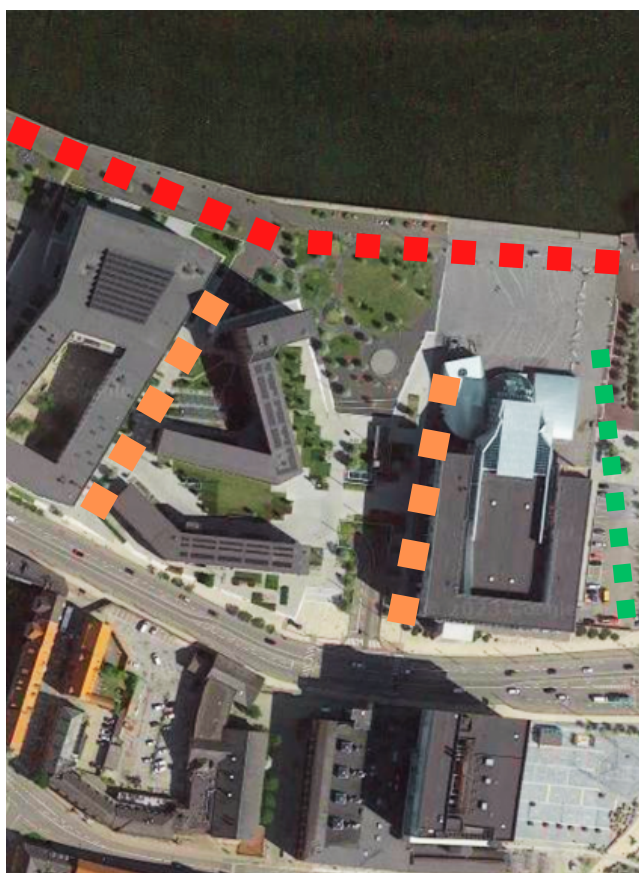
85

1593

AALBORG

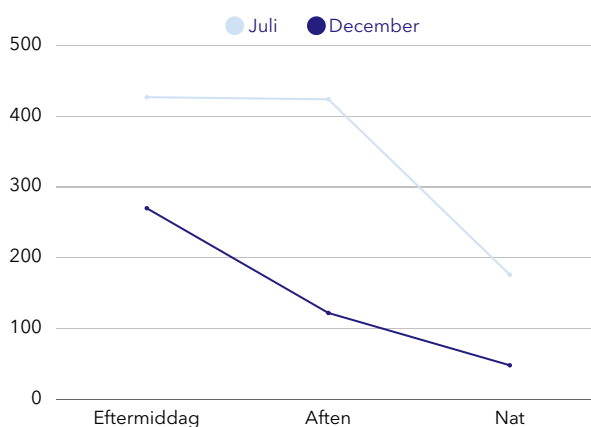
DEN CENTRALE HAVNEFRONT

Ved Den Centrale Havnefront i Aalborg er der en del små ruter fra Nyhavnsgade og ned mod havnefronten. Disse løber bl.a. forbi Musikkens Hus og Aalborg Universitets City campus. På orange og grøn rute er der derfor primært aktivitet i form af bløde trafikanter, som transporterer sig til og fra disse lokationer. På den røde rute langs havnefronten er der et lavere bevægelses- og aktivitetsniveau, end længere oppe af havnen ved Jomfru Ane Parken. Dette kan sandsynligvis skyldes, at denne del af havneløbet har færre grønne områder og derfor i mindre grad bruges til ophold. Området benyttes primært i forbindelse med færdsel langs havneløbet, hvor folk løber eller går ture. Dette gælder også for området omkring det nye Værftskvarter på Østhavnen, som gennem de seneste år har gennemgået en markant udvikling med fokus på ny bebyggelse med lejligheder og indkøbsmuligheder.

GENERELT OM LOKATIONEN

- Flest mænd
- Primært 16-35-årige i grupper
- Størst aktivitet eftermiddag og aften
- Dårlig belysning i de områder, som ikke ligger foran bygninger

Bevægelsesfrekvenser på ruter til og fra havnen				Samlet frekvens
December 2022 ORANGE RUTE: Digmansvej GRØN RUTE: Musikkens Plads RØD RUTE: Pieren	92	118	230	440
Juli 2023 ORANGE RUTE: Digmansvej GRØN RUTE: Musikkens Plads RØD RUTE: Pieren	173	203	651	1027

Undersøgelsens bevægelses- og aktivitetsmålinger viser, at indretningen af de rekreative byrum har stor betydning for, hvordan folk færdes på havnene. På nogle observationslokationer - Jomfru Ane Parken og Åboulevarden - er der en stor koncentration af havnegæster, som bruger det havnenære byrum til sociale og rekreative aktiviteter som sport, koncerter og ophold. Der er dog stor forskel på, hvordan de to lokationer tilgås, og hvor mange, der benytter dem. Dette skyldes f.eks., at Åboulevarden i Århus med sine mange barer og caféer i særligt høj grad inviterer til rekreative aktiviteter, der fortsætter fra dagtimerne ind i aften- og nattetimerne. På andre lokationer - Kystvejen, Christianshavns Kanal og Den Centrale Havnefront - er aktivitetsniveauet lavere, og bevægelsesmønstrene er i højere grad præget af bløde trafikanter, som færdes gennem byrummet. På en enkelt af lokationerne, Broens Gadekøkken, skifter aktivitetsfrekvenser og bevægelsesmønstre markant fra vinter- til sommer, fordi gadekøkkenet skaber særligt gode betingelser for det rekreative byliv i sommerperioden.

De nye, urbane byrum i hver af de tre observationsbyer har bidraget til en udvikling af kulturen for udendørs cafeliv og dermed ændret vores adfærdsmønstre nær havnefronterne. Barer og caféer, der tilbyder udendørs siddepladser og servering, skaber højere koncentrationer af personer, som opholder sig ved vandet på alle tider af døgnet. Mange bruger havnen som en ramme for fester og indtag af alkohol, og mange beværtninger udvider deres åbningstider i sommermånederne, så folk kan sidde ude i de sene aften- og nattetimer. Dertil tiltrækker den høje koncentration af mennesker andre havnegæster, som medbringer egen alkohol og sætter sig på havnefronten nær det blomstrende café- og barliv.

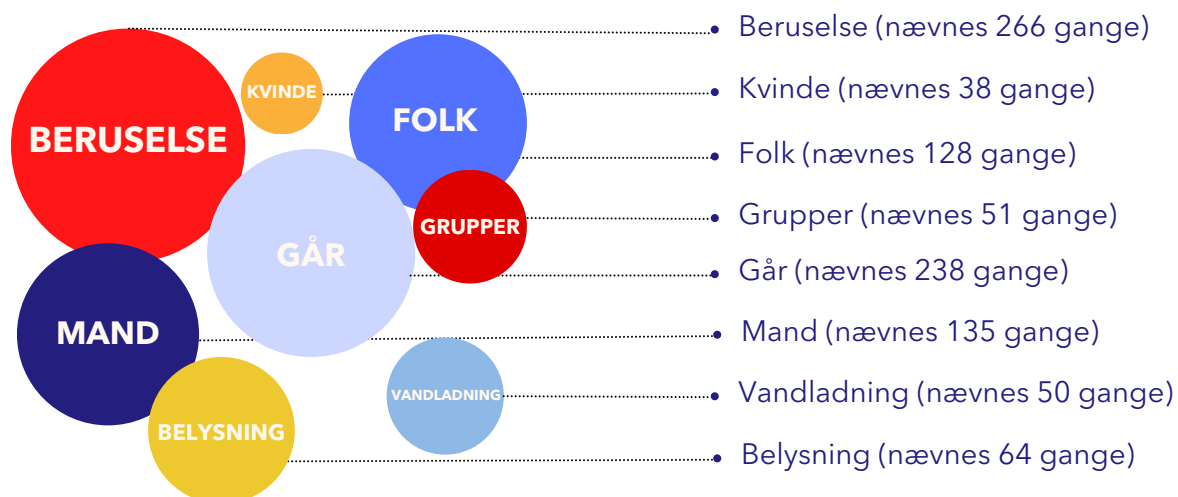
Indretningen af det rekreative byrum ved havnefronten har altså stor betydning for, hvor tæt på vandet vi færdes, samt hvordan og hvornår, vi gør det. Det store boom i rekreativ aktivitet nær havne- og kanalkanterne betyder, at flere danskere er i risiko for at falde i vandet ved et uheld. Denne risiko øges yderligere af de former for risikoadfærd, som ofte foregår i de havnenære byrum, og her spiller særligt alkohol og færdsel alene i de mørke timer af døgnet en stor rolle. Derudover viser observationsstudiet, at adgangen til redningsudstyr er en vigtig faktor for at skabe en sikker ramme for ophold og færdsel på havnene. Dette gælder især synlighed og tilgængelighed af redningsstiger, som gør det muligt at komme hurtigt op af vandet, hvis uheldet er ude, og man falder i. I mange af de havnenære byrum, som både skal imødekomme rekreativ og kommerciel brug af havnen, får netop sikkerheden svære vilkår, fordi havnebusser, krydstogtskibe eller lignende kommer til at blokere for stiger, som skal hjælpe uheldige havnegæster op af vandet. Andre steder er der langt mellem tilgængelige redningskranse eller dårlig belysning, som gør det svært at finde redningsudstyr i de mørke aften- og nattetimer.

FELTNOTER

Der er under observationsstudiet logget 138 feltnoter på tværs af de 6 observatører, som har udført observationerne. Noterne beskriver dels indretningen af de havnenære byrum, dels de mennesker, som færdes i dem. Feltnoterne giver dermed et unikt indblik i adfærdsmønstre, byrumsdesign og redningsudstyr, der danner rammen om de rekreative byrum ned mod havnene.

NOTEFREKVENSER

En top 100-liste over de hyppigst benyttede ord i feltnoterne giver indblik i, hvilke typer af fænomener, grupper eller adfærd, som er mest gennemgående i observationerne. Det fremgår af top 100-listen, at de hyppigst benyttede ord ofte er traditionelle, beskrivende feltnotebegreber, som er kendetegnende for adfærd og demografi på havnen; dette gælder f.eks. ordene "går", "folk" og "grupper". Top 100-listen viser dog også, at der er stor forskel på, hvilke demografiske karakteristika, som oftest observeres på havnene. Her ses f.eks. en forskel i, hvordan og i hvilken grad hhv. mænd og kvinder indgår i observationerne. Her er det særligt bemærkelsesværdigt, at målgruppen af mænd ligger på en 3. plads, når man søger på de 100 hyppigst brugte ord i observationerne (nævnes 135 gange: "mænd/mand" eller "fyre/fyr"), mens kvinderne indtager en 27. plads (nævnes 38 gange: "kvinde" eller "kvinder"). Dette indikerer, at mændene spiller en langt mere fremtrædende rolle i byrummet på havnefronten, end kvinderne gør.

Der er ligeledes væsentlig forskel på, hvilke typer af adfærd, der kobles til hhv. mænd og kvinder i feltnoterne. Ser man udelukkende på feltnoter, hvor de to køns kategorier benyttes i ental, så nævnes "mand/fyr" 73 gange ("fyr" bruges ofte som reference til yngre mænd), mens "kvinde" nævnes 22 gange. En stor del af de feltnoter, som refererer til "mand" eller "kvinde" omhandler observationer af par (m/k), der går tur på havnen i dagtimerne. Sorterer man disse observationer fra, fremgår det imidlertid, at ordet "kvinde" primært bruges i reference til kvinder, som opholder sig alene ved havnen i dagtimerne, mens ordene "mand" og "fyr" oftest refererer til mænd, der færdes alene på havnen i nattetimerne i beruset eller påvirket tilstand.

Et andet væsentligt fund i feltnoterne er aldersreferencerne; her fremgår det, at "30'erne" er den hyppigst nævnte alderskategori (15 referencer), efterfulgt af "20'erne" (13 referencer). Desuden benyttes ordet "ung" 96 gange og ofte i relation til indtag af alkohol og/eller stoffer på havnen i aften- og nattetimer. Feltnoterne indikerer altså, at der særligt blandt unge mennesker er kultur for at deltage i social og rekreativ aktivitet, som indebærer alkohol, når man opholder sig på havnen. I flere havne observeres det ligeledes, at der særligt i sommermånederne, er en kultur blandt unge mænd, hvor man udfordrer hinanden til at hoppe i vandet i forbindelse med byture og lignende.

Ud fra feltnoterne ses det tydeligt, at de seneste års udvikling af de rekreative byrum ved havnefronterne har haft stor betydning for danskernes adfærd nær vand. Det fremgår dog også, at der i flere af havnene mangler ordentlig belysning, som kan oplyse de rekreative byrum, som også - eller især - benyttes i aften- og nattetimerne.

I feltnoterne fra de tre observationsbyer nævnes "belysning" ca. 64 gange, og her handler størstedelen af referencerne om dårlig belysning i specifikke områder. Flere steder ses det, at der mangler gadebelysning på store dele af havnene, selvom netop belysning og god sigtbarhed er særligt vigtige faktorer på de observationslokationer, hvor havn og natteliv smelter sammen, og hvor det derfor er vigtigt at kunne navigere sikkert i nattetimerne.

Feltnoter fra et område med dårlig belysning

På afstand ligner det, at området er oplyst, men når man kommer tæt på, er det svært at se. Der er en trappe ned mod vandet, der er helt sort. Der mangler lys i dette område af havnen, som hovedsageligt er beboet af restauranter og caféer, der er lukket i nattetimerne. Lyset fra de lokale restauranter skaber dog bedre belysning end de gadelamper, som står her - men når restauranterne lukker, så bliver belysningen minimal. Der kommer flere berusede personer gående fra beværtningerne og ned på havnen, men når de kommer herved, bliver de mødt af et helt mørkt område, fordi noget af gadebelysningen ikke er tændt.

Feltnoter fra et område med god belysning

De høje lamper ved den havnenære bebyggelse er rigtig gode, fordi de giver et godt lys. Det er de bedste lamper, vi har set på begge havnelokationer. Den gode belysning på denne del af havnen skyldes nok, at området primært bruges til beboelse.

Her har man placeret høje gadelamper, men de er designet sådan, at det lys, som vender mod beboelsesejendommen, er rødt, så det ikke blænder beboerne. Ud mod havnen er der derimod masser af god belysning. Det er en god løsning, som giver en oplyst og mere sikker havnefront.

55% af de drukneulykker, der fandt sted i danske havne mellem 2001 og 2020, var influeret af alkohol og/eller stoffer. Størstedelen af ulykkerne forekom blandt mænd. Observationsstudiets feltnotedata understøtter i udpræget grad druknestatistikken, som viser, at særligt mænd risikerer at falde ufrivilligt i vandet, når de er alene og påvirkede. Referencen "beruselse" nævnes hele 266 gange i de 138 feltnoter, og den bruges i overvejende grad i relation til mænd.

Det fremgår tydeligt af feltnoterne, at mange (unge) mænd benytter havnefronten som arena for social og rekreativ udfoldelse relateret til alkohol, og at denne adfærd foregår i både sommer- og vinterperioden. På tværs af feltnoterne ses det ligeledes tydeligt, at denne brug af havnefronten medfører en række adfærdsmønstre, som er særligt uhensigtsmæssige i forhold til forebyggelse af drukneulykker. Disse adfærdsformer omhandler bl.a. vandladning fra havnekanten og færdsel alene langs havnefronten, men i nogle tilfælde også dét, at lægge sig til at sove på havnen i beruset tilstand, eller at færdes uden overtøj i de kolde vintermåneder. Særligt i de områder, som er tæt på by- og natteliv, er der flere mænd, som i vinterperioden færdes berusede på havnen uden overtøj (i t-shirts, skjorter mv.).

Det skal i relation til ovenstående feltnoteuddrag nævnes, at undersøgelsens observatører ved særligt alvorlige hændelser har ydet hjælp til de havnegæster, som har haft en opførsel, der blev vurderet som farlig for dem selv eller deres omgivelser. Der er i disse tilfælde taget kontakt til Politiet eller andre relevante hjælpeinstanser.

UNDERSTØTTER OBSERVATIONERNE DE TENDENSER, SOM VI KENDER FRA DRUKNESTATISIKKEN OG TRYGFONDENS NÆRDRUKNEUNDERSØGELSE?

Observationsstudiet viser generelt de samme mønstre og fund, som fremgår af TrygFondens druknestatistik, samt den undersøgelse af nærdruknehændelser i danske havne og kanaler, som TrygFonden lavede i 2023. Begge studier viser netop, at det særligt er mænd, der er i risiko for at drukne, og her peger observationerne på, at dette skyldes, at de oftere end kvinder færdes langs havnen i de sene nattetimer i beruset eller påvirket tilstand. Observationerne indikerer således, at det i høj grad er risikoadfærd som alkoholindtag og færdsel alene, der kan blive udslagsgivende for, at utilsigtede fald i vand ved havnefronten bliver alvorlige og potentielt livsfarlige.

Ny viden fra observationerne: Vandladning er en væsentlig risikofaktor

I undersøgelsen af 269 selvindberettede nærdruknehændelser angav under 1% af respondenterne, at vandladning ved kajkanten var medvirkende til deres nærdrukneulykke. I observationsstudiet fremgår det dog tydeligt i både Aalborg, Aarhus og København, at kajkanten ved de havne- eller kanalløb, som ligger tæt på by- og natteliv, ofte benyttes som toilet i aften- og nattetimerne. Faktisk blev det flere steder observeret, at mænd forlader beværtninger for at gå ud og tisse i vandet, frem for at gå på toilettet indenfor. Vandladning er ligeledes i top-100 over de hyppigst noterede ord i feltnoterne. Det nævnes 50 gange og primært i relation til mænd, der er observeret i tidsrummet kl. 23.30-03.00. Derudover viser voxpoppen, at knap 20% af 341 mandlige voxpopdeltagere har tisset ved en havnekant.

HAR DU NOGENSINDE TISSET UD OVER HAVNEKANTEN?

341 mænd, som færdes på havnen

Tidligere analyser fra TrygFonden viser, at flere drukneulykker i de danske havne sker i forbindelse med mands vandladning fra havnekanten. Denne viden er flere steder inkluderet i det forebyggende arbejde på havnene, og særligt Aarhus Kommune har med kampagnen "Pas på dine gutter - når festen slutter" forsøgt at opfordre unge mænd til at tage ansvar for sig selv og hinanden, når de skal hjem fra en fest eller bytur. Der er i den forbindelse også sat midlertidige urinaler op langs Åboulevarden, som er en af de lokationer, der indgår i observationsstudiet. Observationsstudiet viser imidlertid, at vandladning ved havne- og kanalkanter stadig er en udpræget praksis blandt mænd, som færdes i by- og nattelivet - også ved åen i Aarhus.

KØBENHAVN - CHRISTIANSHAVNS KANAL

December 2022

Fredag "To unge mænd kommer ud fra en af barerne og går hen og tisser i vandet. Samtidig er der en ældre mand, der tisser i vandet. Jeg går langs kanalen, og det sidste stykke af ruten er mørk. Jeg kigger efter den orange stige, som jeg kunne se i dagslys - den er ikke til at få øje på nu"

19:30

"Jeg hører nogle fulde mænd, som råber; det er en gruppe mænd i 30'erne, der står ved en af barerne. Et par i 40'erne sætter sig på kanten ved kanalen og drikker en fadøl. En mand på ca. 50 år kommer gående langs Overgaden Oven Vandet og går hen til kanalen for at tisse i vandet"

22:30

"Generelt er her færre mennesker nu. Dem, som er her, virker fulde. Ved Christianhavns Torv er der på begge sider af kanalen et plateau ned til vandet. Der er dog ikke nogen belysning. En mand går ned på plateauet for at tisse"

00:00

"To fyre står i toppen af havnebassinet og tisser i vandet. Den ene tisser gennem hegnet, og den anden tisser lidt længere nede. Det virker som om, at de er gæster fra bodegaen"

Juli 2023

Fredag "To fyre i slut-20'erne holder ind med deres båd lige ved broen. De drikker øl og hører musik. Den ene stiger op på den lille kant ved bådene og tisser op af træværket, mens han holder fast i det. Det ser ikke helt nemt ud, og hvis han faldt, ville han falde ind i båden"

18:00

"En ung mand i 20'erne tisser i vandet på hjørnet af Sankt Annæ Gade. Han er tydeligt beruset"

19:30

"To fyre i 30'erne kommer gående nede fra Bådmandsstræde. Den ene tisser i kanalen, mens de står og taler. To andre fyre stiller sig også ved kanalen, så den ene kan tisse. Lidt efter tisser en anden ung mand langs kanalen ved Sankt Annæ Gade"

00:00

"Der går en mand i 40'erne og slingrer langs kanalen, han sætter sig kort på en bænk og går så videre ned mod metrostationen"

02:00

"En mand i 30'erne går over broen. Han er godt beruset og slingrer en del"

"En mand i 50'erne slingrer og er tydeligvis fuld. Han går langs kanalen i mørket, alene"

AARHUS - ÅBOULEVARDEN VED DOKK1

December 2022

Fredag

23:00

"Enkelte har i løbet af aftenen tisset i åen igennem eller over hegnet"

00:00

"Folk går langsomt og slingrende. Der har været flere personer foran en af restauranterne for at kaste op eller tisse. 3 ud af 4, der har tisset, har været i selskab med en anden. I løbet af dagen har jeg hørt flere lave sjov med muligheden for at falde i vandet. Der var f.eks. en gruppe unge, som spurgte en af deres kammerater, om han skulle have en hestesko over hegnet og ned i åen"

Fredag

Juli 2023

00:00

"De steder, hvor folk tisser i vandet, er oftest der, hvor folk sidder udenfor en bar - det er nemmere at gå ud og tisse i åen, end at gå ind og tisse på baren"

02:00

"Inden for den seneste halvanden time har vi set fem mænd tisse i åen. De har allesammen været unge mænd i 20'erne"

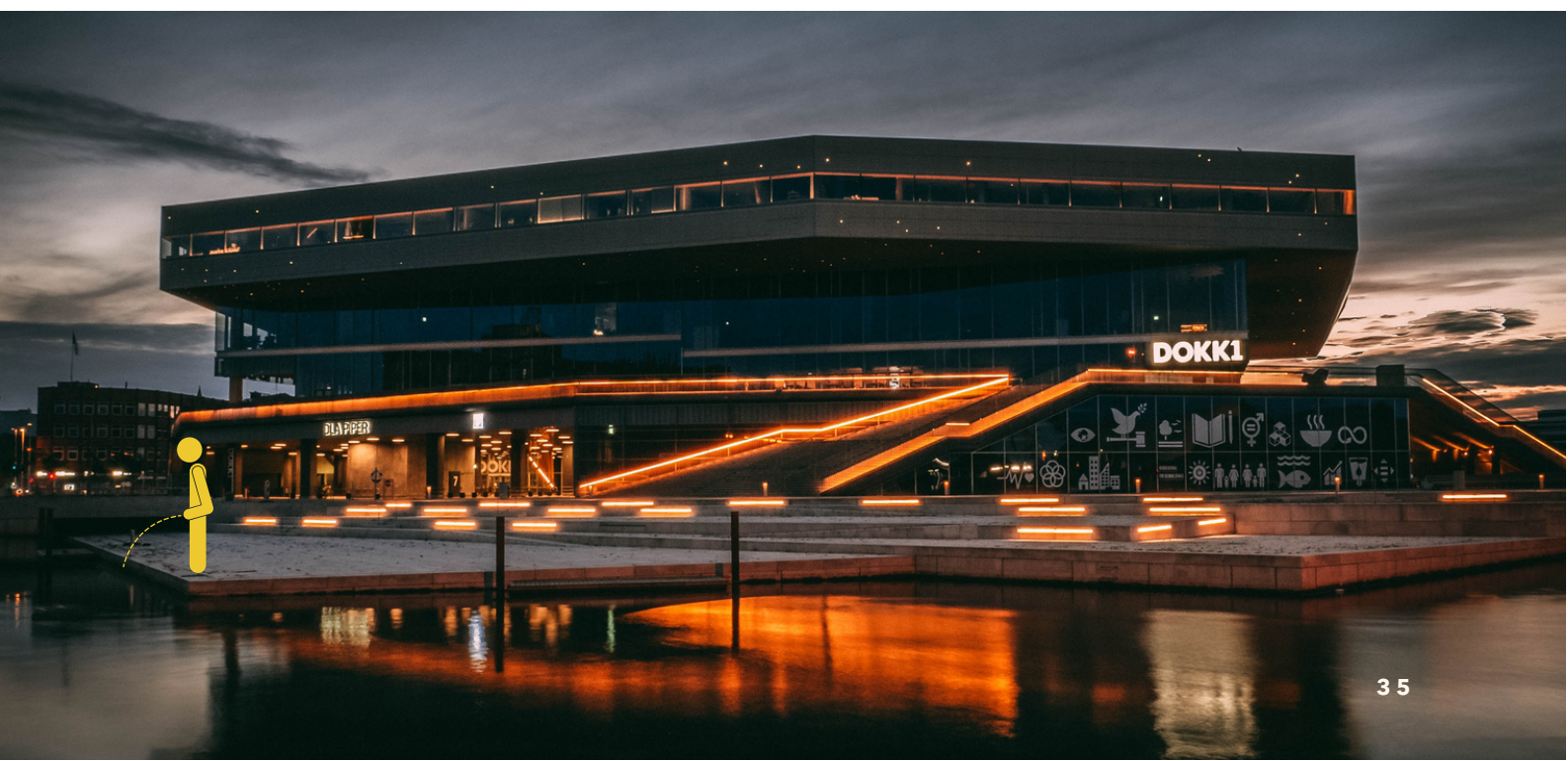
02:30

"Det virker som om, at mange synes, at det er nemmere lige at gå udenfor og tisse i åen, end at tisse inde på baren."

”

Jeg har været til en fest og bliver ret fuld. Jeg vælger at tage hjem alene og cykler langs med vandet. Jeg holder ind til siden på et tidspunkt, fordi jeg skal tisse og tænker - 'Jeg skal da hen til vandet'. Så det gør jeg. Jeg er så fuld, at jeg nærmest ikke rigtig kan huske, hvad der sker. Jeg ligger mig ned i græsset, fordi jeg lige skal have en slapper. Og idet jeg rejser mig op igen, så får jeg overbalance og vælter ned i vandet. Og idet jeg falder i vandet, slår min hjerne fuldstændig fra. Jeg går fuldstændig i... Jeg får et kæmpe chok.

Ung mand

AALBORG - JOMFRU ANE PARKEN

December 2022

Fredag

02:00

"To unge mænd kommer gående fra Vesterå mod havnen. De gør stop ved en af restauranterne ned mod vandet og tisser"

02:30

"En mand på ca. 50 år er beruset og går mod kajen. Han går under Limfjordsbroen og tisser. Han tisser ikke direkte i vandet, men bag en af broens stolper. Området ved broen bliver hyppigt benyttet til at tisse; her er mørkere, og mændene kommer typisk fra sidegaden mellem restauranterne, dvs. oppe fra Vesterå"

02:45

"En ung, beruset fyr kommer gående fra øst. Han går ned ad stentrappen mellem restauranterne. Han ligner en, der skal tisse, da han på vejen spænder bukserne op. Jeg rejser mig op og han ser mig, så han går væk fra trappen og hen til nogle buske, hvor han i stedet tisser"

Juli 2023

Fredag

00:13

"En ung mand tisser i havnen ved havnebadet. Han er alene. Der er få mennesker på havnen, men de fleste er unge mænd."

01:14

"En fyr står og tisser ud over havnekanten. Han taler til sin kammerat, som sidder på en bænk."

01:30

"To studenter tisser ud over kanten, de er berusede. Den ene har virkelig dårlig balance"

LOKATIONSSPECIFIKKE FELTNOTER

CHRISTIANSHAVNS KANAL, KØBENHAVN

DECEMBER 2022

De små brostensstier mellem vejen og kanalen er meget smalle, og folk går derfor meget tæt på vandet. Der er en ca. 30 cm høj kajkant, der skal forhindre folk i at gå direkte ud i vandet - den stopper bl.a. en mand, som går langs kanalen og kigger ned i sit kamera. Kajkanten kan dog også blive en forhindring, som man snubler over, hvilket ligeledes gælder for de pullerter, som er placeret langs kanalkanten. Pullerterne er placeret midt på stien, hvilket bevirker, at folk, der går i par eller grupper, må gå hver deres vej omkring pullerten. Det betyder, at nogle går helt tæt på kanalen og risikerer at snuble over kajkanten, som især er svær at se, når det er mørkt. Generelt er der meget materiel fra caféer og barer - parasoller, cykelstativer, stole, borde - som tvinger fodgængere til at gå tæt på vandet. De, som går på de smalle stier helt henne ved kanalen, skal være opmærksomme på at træde over tykke fortøjningsreb, som ligger på stien. Rebene er svære at se i mørke, hvor mange forbigående er gæster fra lokale værtshuse. Stigerne ved kanalen er i meget dårlig stand og når ikke helt ned til vandet. De er heller ikke oplyste, og mange af dem er gemt væk bag både, som ligger fortøjret. I løbet af aftenen trækker fodgængerne i høj grad væk fra brostensstierne og op på fortovene nær husene. Dette skyldes nok, at det er blevet meget mørkt på stierne. Ved beværtningerne ud til kanalen er der meget liv - her sidder folk ved små borde, som står meget tæt på kajkanten. Flere steder er der små plateauer nede ved kanalen, som ikke er indhegnet. Dem benytter folk både til ophold og til at tisse fra. Ud på aftenen er der flere og flere, som virker berusede, når de færdes nær kanalen. I nattetimerne er der mange mænd, som går fra værtshusene og hen til kajkanten, hvor de sætter sig og drikker alkohol. En del af dem går også hen til kajkanten for at tisse.

JULI 2023

Der er en rolig og afslappet stemning i eftermiddagstimerne, hvor mange sidder på bænke eller går tur omkring kanalen. En gruppe mænd i 20'erne sidder på kajkanten og drikker øl, mens en anden gruppe af unge mænd er på vej ned i en GoBoat. I løbet af eftermiddagen sejler flere både gennem kanalen, og mange af de sejlede drikker alkohol. På et tidspunkt stiger en mand op på kanten af en båd for at tisse op ad bolværket. To meget fulde mænd i 40'erne går slingrende langs kanalen, inden de sætter sig på to pullerter. Udenfor en af barerne er 80% af gæsterne mænd i 20'erne og 30'erne. De sociale aktiviteter fortsætter ud på aftenen, hvor beværtningernes udeserveringer er fyldt helt op, og folk er begyndt at være berusede. På dette tidspunkt begynder flere og flere mænd også at benytte kanalen som toilet. I nattetimerne bliver der mørkt omkring kanalen, og det bliver meget svært at se de stiger, som er placeret langs kajkanten. Derudover er lydniveauet fra de omkringliggende beværtninger så højt, at det vil være svært at høre, hvis nogen i vandet råbte om hjælp. I løbet af natten observeres flere mænd, som er meget berusede og går alene langs kanalen i retning af metroen.

BROENS GADEKØKKEN, KØBENHAVN

DECEMBER 2022

Om eftermiddagen er der meget lidt aktivitet udover den, som kommer fra cyklister på Inderhavnsbroen. På området mellem cykelstien og kajkanten ud mod Papirøen, er der ingen mennesker. Omkring Krøyers Plads er der flere bord-bænkesæt, og her er der derfor flere, som tager ophold. Siddepladserne er dog placeret et stykke fra kajkanten, og folk kommer derfor ikke så tæt på vandet. Ved Broens Skøjtebane er der mange børn og unge, som skøjter og leger. Ud på eftermiddagen bliver det meget mørkt omkring skøjtebanen og cykelstien henover holmen, og da der er sne, er både vej og cykelsti meget glatte. Derudover bevirker mørket, at det er næsten umuligt at få øje på de redningsstiger, som er placeret langs havneløbet. Det er nemmere at se redningskranse, som lyser op pga. reflekser. På havnesiden af Strandgade er der et tov på bolværket, som man kan gribe fat i, hvis man falder i vandet. Flere steder er der dog parkeret havnebusser, som afskærmer adgangen til stiger eller tov. På Strandgade langs kanalen er der kun en enkelt stige ned mod vandet - den ligger helt ud til Trangravsbroen, så hvis man falder i vandet længere oppe ad kanalen, skal man svømme langt for at komme op. Ud mod Inderhavnen er der flere stiger (dog ikke oplyste) og tov på bolværket, som man kan holde fast i. Her er meget lidt aktivitet i løbet af natten, og ingen mennesker langs havnefronten. Den aktivitet, som er i området, er koncentreret omkring de restauranter, som ligger ved Strandgade. Her opholder folk sig dog primært indendørs.

JULI 2023

Allerede fra kl. 15.00 er alle borde og bænke ved Broens Gadekøkken fyldt helt op af folk, som drikker drinks og øl. Der er mange turister på ruten fra Inderhavnsbroen og mod Papirøen, og der er et konstant flow af cyklister, som kører forbi gadekøkkenet. På vandsiden er der mange GoBoats med tydeligt berusede mennesker, som råber og skåler ind mod kajen. Der er også flere privateejede både på vandet, men her er sejlerne ædru og iført redningsveste. På den anden side af Trangravsbroen ved Christianshavn er der flere mennesker, som er tydeligt påvirkede. Hen på eftermiddagen bliver aktivitetsniveauet dog en smule roligere, og der kommer flere mennesker til, som solbader og spiser mad. Denne ved Papirøen er der en tydeligt beruset kvinde, som hopper i vandet. Hun er sammen med to andre, som forsøger at hjælpe hende op igen, men det lykkedes ikke, og hun må svømme ned af havneløbet for at lokalisere en stige. Der er et godt stykke hen til den nærmeste stige. I aftentimerne fortsætter livet omkring gadekøkkenet og de nærliggende restauranter. Nogle havnegæster er blevet meget berusede og slingrer, når de går langs havnen. Tre mænd går fra gadekøkkenet og ned mod kajkanten, hvor de tisser i vandet. De slingrer alle tre og skubber til hinanden for sjov. Der er flere, der bader i områder, hvor badning er forbudt, og der er meget få stiger at komme op af. I nattetimerne bliver området relativt affolket, men der er stadig enkelte, som bader. Efter at gadekøkkenet er lukket ned for aftenen, er der primært aktivitet omkring Krøyers Plads. Her sidder folk dog mest ved restauranternes borde og holder sig derfor på afstand af kajkanten.

ÅBOULEVARDEN VED DOKK1, AARHUS

DECEMBER 2022

I eftermiddagstimerne er der mange biler, cyklister og fodgængere, som transporterer sig gennem byrummet ved krydset mellem Åboulevarden, Skolegade og Mindebrogade. Langs åen er der mere rekreativ aktivitet, hvor folk, som har været ude og shoppe, går langs åen og snakker og hygger sig. Der er placeret træer, blomsterkummer og borde langs åen, og folk færdes derfor på vejen mellem caféerne og udendørsserveringen, frem for at gå helt ude ved kajkanten. Her er mange turister og folk, som er på juleindkøb, men også mange Woltbude på cykler og knallerter, som kører hurtigt langs Åboulevarden og skal navigere mellem fodgængerne. I aften- og nattetimerne er der stor aktivitet i forbindelse med by- og udeliv, og fra kl. 20.00 og frem begynder flere og flere større grupper at gå forbi med alkohol i hånden. Langs åen står der flere større grupper, som drikker alkohol eller ryger. Åboulevarden er godt oplyst, hvilket sandsynligvis bidrager til, at mange bruger byrummet ved åen som et sted, hvor man kan "holde pause" fra festen på de tilstødende barer og diskoteker. Der er nogle unge mænd, der joker med at hoppe i åen som en del af deres bytur. I løbet af aftenen og natten ankommer flere taxaer på Mindebrogade og afleverer folk, som efterfølgende går langs åen for at komme i byen. Der er urinaler langs åen, som mange benytter frem for at tisse i vandet. I nattetimerne efter midnat er der dog mange, der går fra barer og restauranter ud til åen, fordi de har drukket for meget, skal tisse eller tale i telefon. Hegnet langs åen spiller en stor rolle i forhold til at sørge for, at folk ikke kommer for tæt på vandet.

JULI 2023

Der er mange mennesker på Åboulevarden, som enten sidder på beværtninger ud mod åen eller færdes langs boulevarden. Der er ikke nogen, som tager ophold på selve kajkanten ned mod åen. Folk færdes primært på den nordlige side af åen. Personale fra de barer, som ligger ned til åen, fortæller, at de ofte oplever, at berusede gæster falder i åen i forbindelse med en bytur. Folk bliver for det meste reddet op af dørmænd fra barerne. Barpersonalet fortæller imidlertid også, at mange unge hopper frivilligt i vandet i forbindelse med byture og natteliv i sommermånederne. Alle barer i området er derfor blevet instrueret i, hvordan de kan hjælpe berusede gæster op af vandet. I løbet af aften- og nattetimerne åbner bylivet på den sydlige siden af åen og flere mennesker kommer til. Flere trækker ned på de sænkede plateauer ved siden af åen for at tale i telefon eller komme lidt væk fra den høje musik, som kommer fra de nærliggende barer. Støjniveauet betyder generelt, at det vil være svært at høre, hvis nogen råber om hjælp. Folk omkring åen er begyndt at være meget berusede, og der kommer i løbet af aftenen flere personer til via taxaer, som parkerer på Mindebrogade. Der mangler hegn på nogle af strækningerne langs åen, og i disse områder er belysningen ligeledes meget sparsom. De redningskranse, som er placeret i området, er dækket af parkerede cykler, hvilket gør dem svære at nå. Efter midnat er der flere unge mænd, som tisser i åen.

NAVITAS, AARHUS

DECEMBER 2022

Området ved Navitas er næsten mennesketomt i eftermiddagstimerne. De folk, som går forbi, virker til at være på vej fra A til B, frem for at være ude at gå en tur. På de dage, hvor der er fredagsbar for studerende på Navitas, vil der sandsynligvis være mere aktivitet. Generelt viser observationerne dog at strækningen langs Kystvejen primært bruges som færdselsåre for forskellige typer af trafikanter. Området er meget mørkt i aften- og nattetimerne, og her er mindre færdsel, end i området langs åen og DOKK1. Der er dog enkelte, som i løbet af aftenen går langs havneløbet ved Kystvejen. Der er i et forsøg på at afhjælpe den intense trafik i Nørreportkrydset anlagt en cykeltunnel langs Kystvejen, men flere af cyklisterne kører alligevel udenom tunnelen og over vejen mellem tunnelen og åen. Et par forbipasserende virker påvirkede og slingrer, når de går. Størstedelen af dem, som går forbi, virker dog som nogen, der skal hente biler i parkeringskælderens under Navitas. Der er flere stiger og redningskranse langs strækningen, men de er ikke oplyst. Risikoen for at falde i vandet, uden at andre ser det, virker særligt i nattetimerne meget stor.

JULI 2023

Området ved Navitas bruges primært af fodgængere, som enten skal ud på Aarhus Ø eller mod Latinerkvarteret. På sydsiden af Navitas ud mod havnebassinet ligger ca. 30 mennesker og solbader, og flere opholder sig i Byparken, hvor man bl.a. kan leje paddleboards og GoBoats. De, som sejler forbi i GoBoats, har typisk vin eller øl med i båden. På den anden side af Navitas står et bord-bænkesæt, hvor der er efterladt spiritusflasker, hvilket indikerer, at området benyttes i forbindelse med fest i aften- og nattetimerne. Nord for Bestsellerbygningen ved Bernhardt Jensens Boulevard, står der en gruppe fiskere, som har bevæget sig ud på ydersiden af det hegn, som er stillet op for at forhindre faldulykker ved vandet. I aften timerne benyttes strækningen langs åen og havnebassinet primært som færdselsåre til og fra byen. Efter kl. 20.00 forsvinder en stor del af den aktivitet, som var relateret til ophold på havnefronten, men på sydsiden af Navitas sidder der stadig omkring 20 unge, som drikker øl og vin og nyder udsigten. Der står tomme dåser og flasker ved mange af skraldespandene i området, hvilket vidner om, at mange bruger området til rekreativ og social aktivitet, hvor alkohol er involveret. Der er ingen offentlige toiletfaciliteter i området. Ud på aftenen kommer store grupper af unge, som kører hurtigt på løbehjul hen over cykelstier og fortove. Ved midnatstid stilner aktivitetsniveauet yderligere af. De unge, som har siddet ved Navitas og drukket øl, sidder der dog fortsat. Ude ved Byparken står to mænd i 50'erne og tisser i havnen. De personer, som færdes via Kystvejen til eller fra byen, begynder i stigende grad at trække over på den anden side af vejen, så de går ved siden af husmurene, frem for at gå ved åen og havneløbet.

JOMFRU ANE PARKEN, AALBORG

DECEMBER 2022

Der er meget færdsel langs havnen i dagtimerne, men da vejen langs havneløbet er meget bred, er det kun få, som går helt ude ved kajkanten. Der er både belysning og afmærkning af ruter mange steder, hvilket kan bidrage til, at flere undgår at gå helt ude ved kajkanten. Derudover er der flere steder placeret bænke og skraldespande ca. 1 meter fra kajen, hvilket gør det svært at gå i en lige linje langs kajkanten. Størstedelen af de personer, som går alene, har en mobiltelefon i hånden og kigger derfor meget lidt på vejen. Der er stiger langs havneløbet, men flere af dem er ikke oplyst, og de er derfor svære at se, da eftermiddagsmørket falder på. I aften timerne er der flere unge - primært mænd - som indtager alkohol på havnen. I nattetimerne er det udelukkende mænd, der opholder sig på havnen, og mange af dem er ikke iført andet end t-shirt eller skjorte, selvom temperaturen kun ligger omkring 5 grader. Der er adgang til toiletter, men de er pt. ude af drift. I nattetimerne er der små grupper af mænd, som opholder sig udenfor toiletterne, hvilket nok også bidrager til, at andre afholder sig fra at benytte dem. Der sidder også grupper af unge mænd ved trappen nær havnebadet. Der er placeret små lamper langs kajkanten, men de er placeret i en højde, hvor man let snubler over dem, hvis de er gået ud. I det østlige hjørne af havnen er gadebelysningen netop gået ud, og her er det derfor ekstra vigtigt for sigtbarheden, at der er belysning i de små vejlamper. I løbet af natten kommer flere tydeligt berusede mænd ned og sætter sig nær havnekanten. Der er flere af dem, som går ned for at tisse ved havnefronten, men det foregår oftest op ad bygninger, frem for ud over kajkanten.

JULI 2023

I eftermiddagstimerne er stemningen både festlig og afslappet. I Jomfru Ane Parken er der gang i et fast sommerevent, hvor lokale DJs spiller loungemusik, og folk kan købe øl i en mobil barvogn. Der er mange mennesker på havnen, og folk taler, danser, spiser og drikker øl. Der er også mange, som sidder for sig selv på kajkanten, bænke eller øvrige siddeplader. Det er primært mænd. Efterhånden som eftermiddagen skrider frem bliver flere og flere af havnebrugerne tydeligt berusede. Stemningen bliver mere løssluppen, og både lyd- og aktivitetsniveau stiger. Mange af dem, som har været til musikeventet begynder at fylde mere i byrummet, og deres adfærd og bevægelser bærer præg af, at deres koordinationsevne og motoriske bevidsthed er svækket. Der er opstået kø ved de to offentlige toiletter, som er placeret i parken. I løbet af aftenen øges koncentrationen af mennesker på havnen, idet der både kommer flere til musikarrangementet og er flere, som går tur langs havneløbet eller spiller basketball på de nærliggende streetball-baner. I nattetimerne falder aktivitetsniveauet væsentligt, da musikarrangementet er afsluttet, og mange har forladt parken. Her er dog stadig flere unge mænd, som hænger ud og "får en pause" fra bylivet i Jomfru Ane Gade. Særligt stentrappen ved havnebadet tiltrækker mænd, som gerne vil sidde uforstyrret og afskåret fra dem, som sidder ved bænkene og fester med medbragte højtalere, snacks og alkohol. Mellem kl. 02.30 og 03.00 kommer flere tydeligt berusede personer gående langs havnen, formentligt fordi de skal hjem fra en bytur.

MUSIKKENS HUS, AALBORG

DECEMBER 2022

Ved Musikkens Hus er det primært cyklister, knallerter og fodgængere som benytter havnestrækningen. Der er - som ved Jomfru Ane Parken - lavet et naturligt skel mellem vejen og havnekanten vha. opstillede bænke og skraldespande. Der er både en legeplads og en række liggestole, som er placeret på havnefronten ned mod vandet, hvilket betyder at flere tager ophold her. På den mest østlige del af havnen er der en ny bebyggelse med beboelse. I aftentimerne er belysningen meget dårlig. Der er i aftentimerne periodisk større grupper af mennesker, som færdes på strækningen, men dem, som færdes i området, går primært alene. I løbet af natten er der flere berusede unge mennesker, som kommer forbi havneløbet - enkelte gående og andre på cykel. Der er unge mænd, som går ned til havnen for at tisse, men det foregår primært op af træer eller anden beplantning, og ikke ud over kajkanten. Det er gennemgående, at mange af de unge mennesker, som er berusede og færdes på havnestrækningen, ikke har overtøj på, selvom det er december måned. De unge kvinder kommer oftest gående i grupper, mens mændene oftere er alene.

JULI 2023

I eftermiddagstimerne er der mange mennesker på havnefronten, som går tur langs vandet. Enkelte tager ophold ved bænke eller liggestole, mens andre ligger på tæpper på de grønne områder, som omgiver havnefronten. En enkelt vennegruppe sidder på selve kajkanten og nyder vejret. Størstedelen af aktiviteten i området udspringer dog af fodgængere og cyklister, som virker til at være på vej mod den mere befærdede del af havnen henne ved Jomfru Ane Parken. Her er flere småbørnsfamilier, og det er tydeligt, at forældrene er opmærksomme på, hvor tæt på vandet børnene færdes. Her er også mange turister, og det virker som om, at de - modsat de lokale - går tættere på vandet, frem for at gå på den brede sti, som fører fodgængere mod Vestbyen. I aftentimerne sidder flere på havnen og nyder solnedgangen. Man kan høre musik og fest fra Jomfru Ane Parken, men ved Musikkens Hus er stemningen mere afslappet og rolig. I løbet af aftenen kommer enkelte grupper af unge med medbragt alkohol og sætter sig ved bord-bænkesæt. Der kommer også store grupper af unge gående langs havnen, som har øldåser og -flasker i hænderne. Lokationen bærer stadig præg af, at størstedelen af aktiviteten kommer fra personer, som bevæger sig gennem byrummet og videre ind mod byen. I nattetimerne efter midnat er der meget lidt aktivitet udover sporadiske grupper af unge, som er berusede og på vej mod Jomfru Ane Gade. Længere nede af havnen kan man se, at der ved 01.00-tiden stadig er store grupper af unge mænd, som fester i Jomfru Ane Parken. I de sene nattetimer er her meget øde, men der kommer pletvist forbigående cyklister eller fodgængere, som virker berusede, og sandsynligvis er på vej hjem fra byen. Det er primært mænd, som færdes på havnen i de sene timer, og de er ofte alene.

Der er i de seneste år sket en markant udvikling i de rekreative byrum nær havnefronten i Danmarks store byer. Nybyggeri, grønne områder og udvikling af den kommercielle brug af havne og kanaler har betydet, at danskerne i højere og højere grad er blevet storforbrugere af havnene. I flere af byerne har man derfor også iværksat nye tiltag og indsatser, som skal højne sikkerheden på havnen og forebygge drukneulykker. Nogle steder arbejder man med hegn og afskærmning, andre steder med oplyste stiger eller termiske kameraer, som registrerer, når der er nogen, der falder i vandet. Her arbejdes der således med parametrene redningsudstyr og byrumsindretning, som udslagsgivende for at skabe et sikkert byrum for havnens gæster og brugere.

I nogle byer arbejder man imidlertid også med mere adfærdsorienterede tiltag. På havnen i Aalborg har man på lokalt initiativ opstartet den frivillige forening, Safe House, som hver fredag og lørdag nat patruljerer på havnefronten og bl.a. holder øje med berusede unge, som færdes alene. Frivillige fra både Safe House og den lokale afdeling af Natteravnene har været synlige under både vinter- og sommer-observationerne. De frivillige fra Safe House patruljerer havnefronten på elektriske løbehjul, så de har mulighed for at dække et stort areal fra øst til vest på havnestrækningen. Her ser de mange unge i nattetimerne, som går hjem langs havneløbet i beruset tilstand. De frivilliges indsats er dialogbaseret, og når de ser personer på havnen, hvis adfærd virker usikker eller uhensigtsmæssig, retter de henvendelse og hjælper, hvor der er behov.

“Der kommer tre Natteravne forbi kl. 00:20. De fortæller, at der oftest begynder at være mere aktivitet fra omkring kl. 01:00 – det er nemlig det tidspunkt, hvor folk begynder at tage hjem fra byen”

“Vi ser Safe House på havnefronten. De tager flere gange kontakt til personer, som færdes på havnen for at sikre, at de er okay”

Observationer fra Aarhus viser, at man her har igangsat en forebyggende indsats blandt medarbejdere på de barer og diskoteker, som ligger tæt på åen og havneløbet. Tjenere og bartendere oplever nemlig i stigende grad, at gæster i nattelivet falder eller frivilligt hopper i vandet. En ansat på en af barerne ved åen fortæller, at han flere gange har oplevet berusede unge, som er faldet i vandet og ikke selv har kunnet komme op. De er derfor blevet reddet op af dørmænd fra lokale beværtninger. Derudover fortæller han, at barerne omkring åen er blevet udstyret med en række redskaber, som kan bruges til at redde folk op af vandet, og at de er blevet instrueret i redningsprocedure af brandvæsenet. Medarbejderne har fået af vide, at de ikke selv må hoppe i vandet for at redde andre, men det fremgår, at dette ofte gradbøjes in-situ.

KORTLÆGNING AF HAVNENE

Kortlægning af havnefronten

Der er som en del af observationsstudiet udført kortlægning af havnefronten på hver af de seks observationslokationer. Formålet med kortlægningen er at afmærke by- og adfærdsdesign, som kan have betydning for drukning og nærdrukning - herunder gennem risikovurdering af faktorer som belysning, redningsmateriel, skiltning, belægning mv.

Under kortlægningsstudiet har observatørerne gået langs havnefronten og indtegnet by- og adfærdsdesign på et kort over området. De forskellige typer af design er markeret med forskellige symboler og farver, som indikerer forskellige typer af by- og adfærdsdesign, som kan have betydning for drukning og nærdrukning - herunder belysning, redningsmateriel, skiltning, belægning mv.

København - Christianshavns Kanal

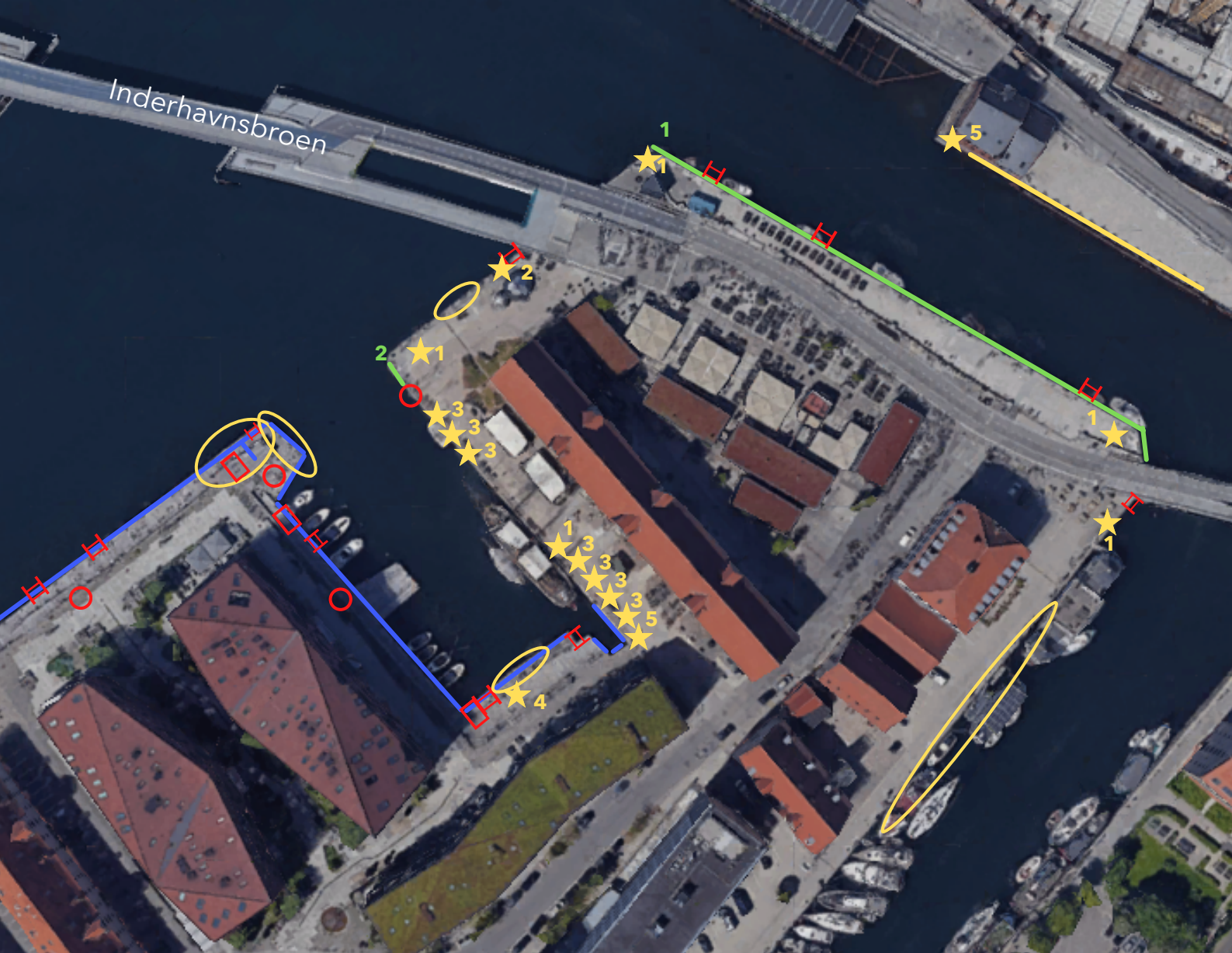
SYMBOLFORKLARING

- Mørke områder, som ikke oplyses af gadelamper, butiksls, markeringslys ved kajkanten, lys i vandet el. lign.
- Redningskrans
- Redningsstige
- Hjertestarter
- Skiltning om sikkerhed nær havneområdet
- Hegn eller afgrænsning
- Åbninger/huller i hegn/afgrænsning
- Dårlig belægning, som kan udgøre sikkerhedsrisiko

OBSERVATØRNOTER

- 1 Podie ned til vandet
- 2 Tøjringsanker
- 3 Indhak i kajen
- 4 Tøjringspæle
- 5 Cykelstav ud til vandet
- 6 Glascontainer placeret tæt ved vandet
- 1 Fliser, der markerer sti ned til vandet
- 2 Huller i brostenene, som man kan snuble i/falde over

København - Broens Gadekøkken

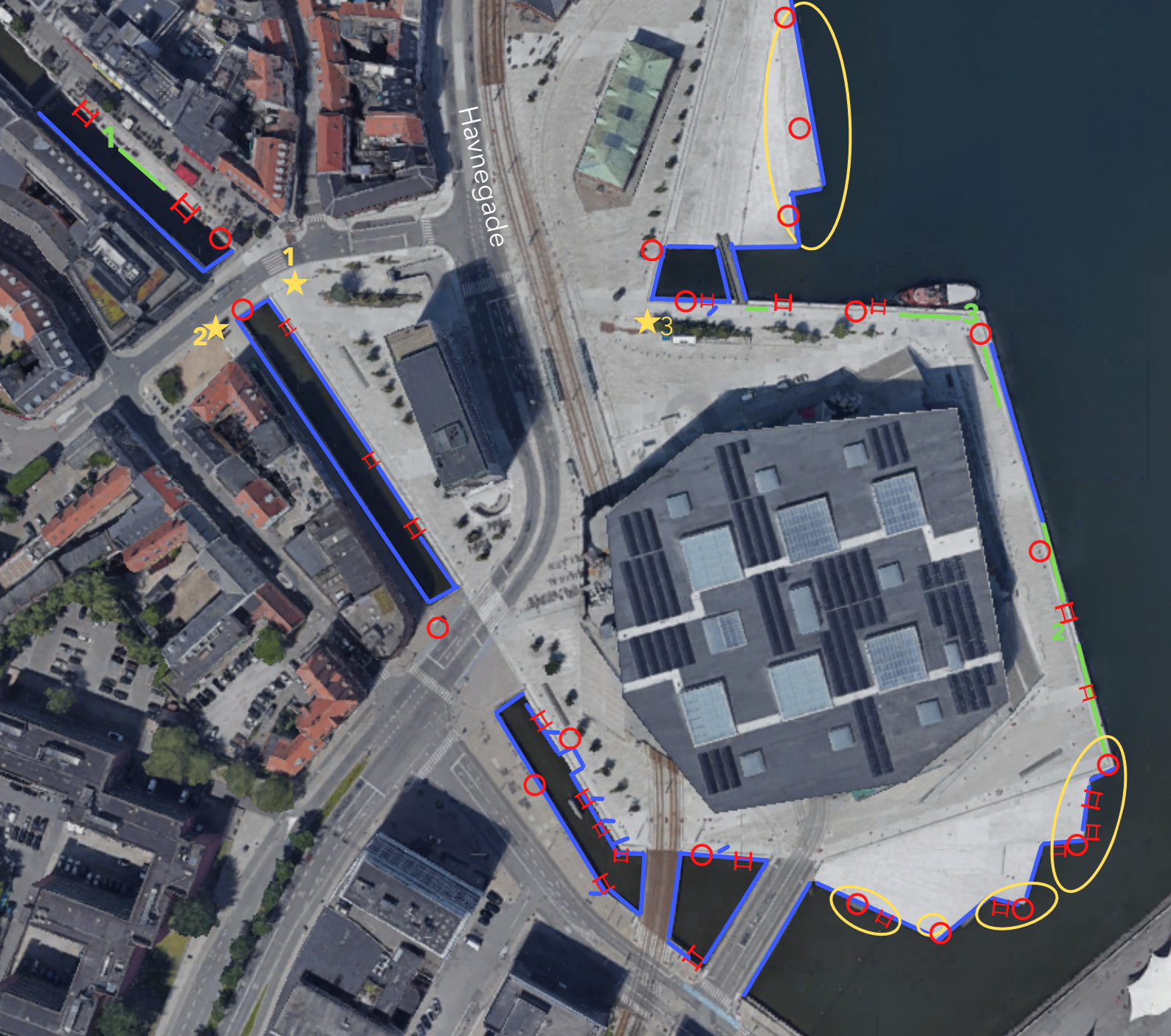
SYMBOLFORKLARING

- Mørke områder, som ikke oplyses af gadelamper, butiksllys, markeringslys ved kajkanten, lys i vandet el. lign.
- Redningskrans
- Redningsstige
- Hjertestarter
- Skiltning om sikkerhed nær havneområdet
- Hegn eller afgrænsning
- Åbninger/huller i hegn/afgrænsning
- Dårlig belægning, som kan udgøre sikkerhedsrisiko

OBSERVATØRNOTER

- **1** Opholdspladser nær vandet (træbænke, bord etc.)
- **2** Kunstinstallation nær vandet
- **3** Flagsstangsmontering uden flagstang
- **4** Podie ned til vandet
- **5** 'Farligt' hjørne uden afmærkning ved kant
- **1** Markering i cementbelægningen, der danner en sti langs vandkanten
- **2** Hul omkring dæksel tæt ved vandet

Aarhus - Åboulevarden og DOKK1

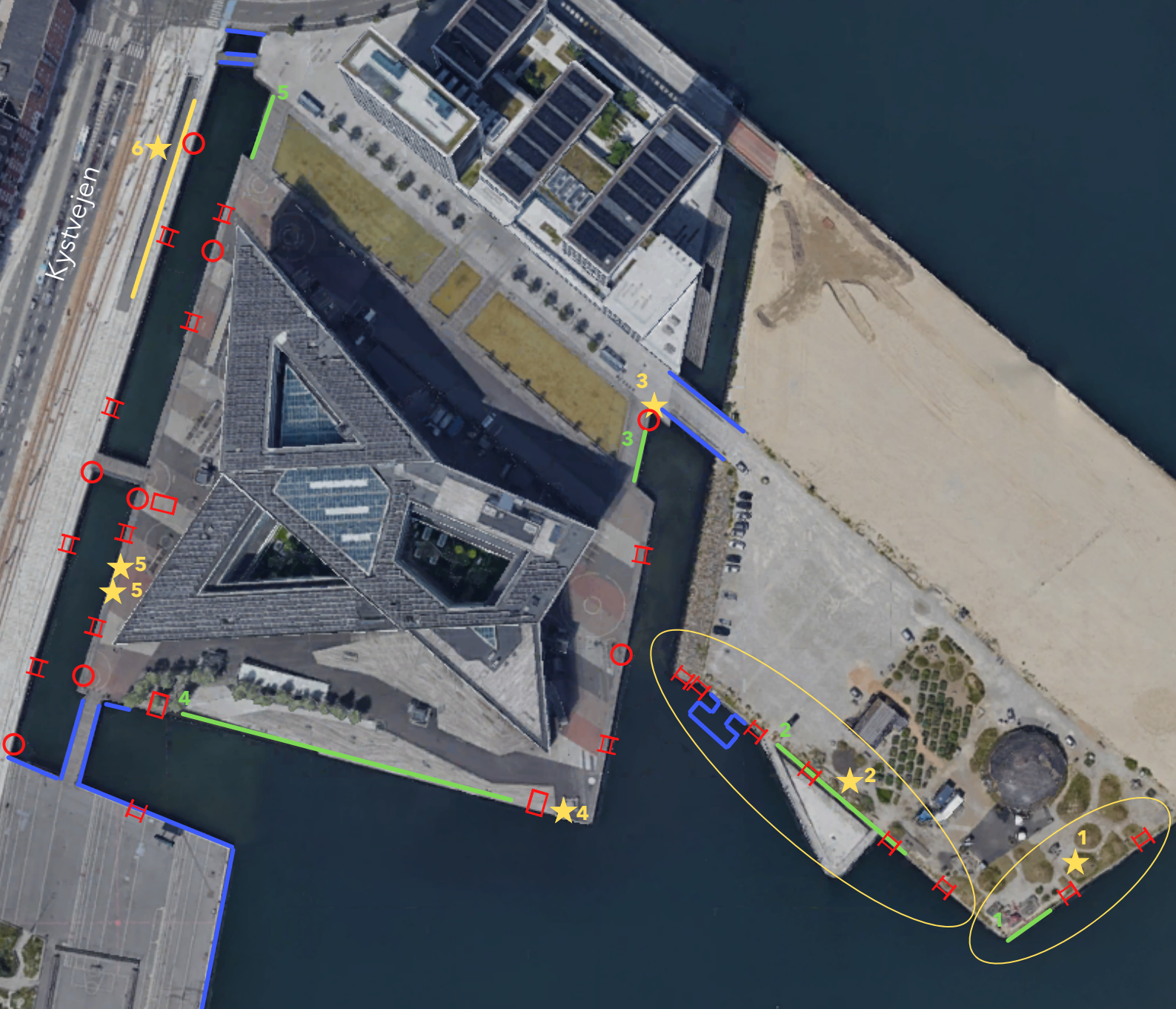
SYMBOLFORKLARING

- Mørke områder, som ikke oplyses af gadelamper, butiksllys, markeringslys ved kajkanten, lys i vandet el. lign.
- Redningskrans
- Redningsstige
- Hjertestarter
- Skiltning om sikkerhed nær havneområdet
- Hegn eller afgrænsning
- Åbninger/huller i hegn/afgrænsning
- Dårlig belægning, som kan udgøre sikkerhedsrisiko

OBSERVATØRNOTER

- 1 Urinal "Pas på dine gutter"
- 2 Urinal "Pas på dine gutter"
- 3 Urinal "Pas på dine gutter"
- 1 Skift i niveau ved trappenedgang
- 2 Fortøjningsringe, som man muligvis kan snuble over
- 3 Dårlig belægning
- Låge i et hegn

Aarhus - NAVITAS

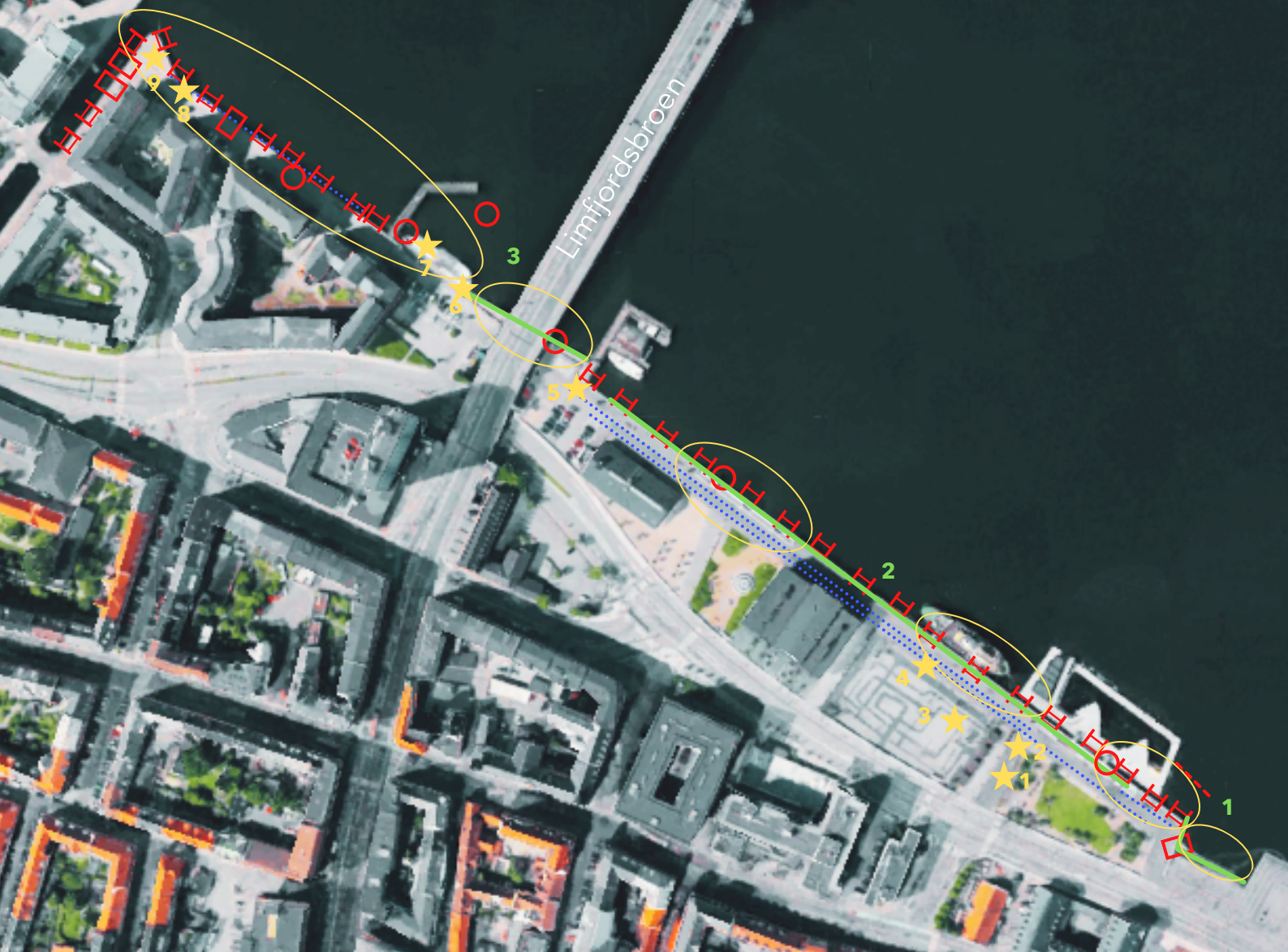
SYMBOLFORKLARING

- Mørke områder, som ikke oplyses af gadelamper, butiksllys, markeringslys ved kajkanten, lys i vandet el. lign.
- Redningskrans
- Redningsstige
- Hjertestarter
- Skiltning om sikkerhed nær havneområdet
- Hegn eller afgrænsning
- Åbninger/huller i hegn/afgrænsning
- Dårlig belægning, som kan udgøre sikkerhedsrisiko

OBSERVATØRNOTER

- **1** Bænk placeret tæt på vandet
- **2** Bænk placeret tæt på vandet
- **3** Rør som man kan snuble over
- **4** Træbjælker/bænke
- **5** Huller i asfalt, som afskærmet med kegler
- **1** Revner/huller i belægningen
- **2** Ledninger, som man kan snuble over (ligger tæt ved kajen)
- **3** Glat belægning i træ
- **4** Glat belægning i træ med niveauforskelle
- **5** Glat belægning i træ

Aalborg - Jomfru Ane Parken

SYMBOLFORKLARING

- Mørke områder, som ikke oplyses af gadelamper, butiksllys, markeringslys ved kajkanten, lys i vandet el. lign.
- Redningskrans
- Redningsstige
- Hjertestarter
- Skiltning om sikkerhed nær havneområdet
- Hegn eller afgrænsning
- Åbninger/huller i hegn/afgrænsning
- Dårlig belægning, som kan udgøre sikkerhedsrisiko

OBSERVATØRNOTER

- 1 Offentligt toilet: Pissoir og almindeligt toilet
- 2 Offentligt toilet: Pissoir og almindeligt toilet
- 3 Boldbane med hegn
- 4 Bord-bænkesæt ned mod havn
- 5 Rekreativt område med bænke
- 6 Rådden kajkant i træ (rustne søm, stige i metal)
- 7 Stor afstand mellem redningsstigen foran hhv. stjerne 5 og stjerne 7
- 8 Stige i metal
- 9 Stige i metal
- --- Reb
- 1 Glat belægning med niveauforskelte dækket af alger
- 2 Synlige jernbanesveller udgør en høj kant
- 3 Førrådet træbelægning som er forsøgt repareret med metal, brosten og plastik

Aalborg - Centrale havnefront

SYMBOLFORKLARING

- Mørke områder, som ikke oplyses af gadelamper, butiksllys, markeringslys ved kajkanten, lys i vandet el. lign.
- Redningskrans
- Redningsstige
- Hjertestarter
- Skiltning om sikkerhed nær havneområdet
- Hegn eller afgrænsning
- Åbninger/huller i hegn/afgrænsning
- Dårlig belægning, som kan udgøre sikkerhedsrisiko

OBSERVATØRNOTER

- 1 Østbro til let trafik, samt et højt skilt, der advarer om at gå i vandet
- 2 "Gammel" belægning ud mod kajen
- 3 Musikkens Hus-redningskrans
- 4 Rekreativt opholdsområde med stole/hængekøjer
- 5 Udendørs træningsområde med metalmaskiner
- 6 Opholdsområde med bænke
- 7 Pissoir
- Reb
- 1 Stenlagt belægning med niveauforskelle
- 2 Rekreativ stenplatform med niveauforskelle
- 3 Stenbelagt og asfalteret kaj med niveauforskelle

ØVRIGE KILDER

2023

Nærdruknehændelser i Danmark 2023
Als Research på vegne af TrygFonden

2023

Befolkningstal K3 2023
Danmarks Statistik

2023

TrygFondens drukneprogner for 2023

2022

Fatale drukneulykker i havne, lystbådehavne og bykanaler i Danmark 2001-2020
Statens Institut for Folkesundhed, SDU. Finansieret af TrygFonden

1971

Livet mellem husene
Jan Gehl